

LULEÅ KOMMUN

••• Skolstruktur

Notviken

Utvecklingsalternativ för skolor och förskolor

Samrådshandling februari 2022

Omslagsfoto: Jimmy Sundin

Vad är det här för dokument?

Skolstruktur Notviken - utvecklingsalternativ för skolor och förskolor redovisar olika alternativ för en förändrad skolstruktur i Notviken. Detta är en samrådshandling. Under samrådstiden har vårdnadshavare och personal på skolor och förskolor i Notviken möjlighet att lämna synpunkter på de olika alternativen. Alla synpunkter kommer att sammanställas i en samrådsredogörelse och utgöra ett underlag inför beslut om ny skolstruktur.

Utredningsområdet omfattar områdena Notviken, Tuna och Mjölkudden.

Rapporten omfattar en inledande studie, utvecklingsalternativ och konsekvensbedömning. Den inledande studien beskriver utgångspunkter, nuläge och planeringsförutsättning som baseras på inventeringar, faktainsamling och dialog med vårdnadshavare, elever och personal i området.

Rapporten redovisar två utvecklingsalternativ för strukturen för skolor och förskolor i Gammelstad. Konsekvenserna av de olika utvecklingsalternativen har bedömts utifrån ett samhällsperspektiv och ett serviceperspektiv med särskilt fokus på barns rättigheter.

Innehållsförteckning

Inledning	6
Bakgrund	6
Varför behövs en förändrad skolstruktur?	6
Mål	9
Syfte	9
Styrande dokument	10
Lagar, regler och nationella mål	10
Kommunala styrande dokument	15
Generella utgångspunkter vid planering av verksamhetslokaler för skola och förskola	20
Likvärdig utbildning	21
Skolvägen	22
Utomhusmiljön	24
Inomhusmiljön	26
Flexibilitet	28
Stor skola eller liten skola	30
Områdesbeskrivning	36
Ursprunglig planidé	37
Notviken idag	37
Resor	38
Socioekonomi	40
Dialog	42
Samtal med vårdnadshavare	42
Samtal med personal	43
Samtal med elever	44
Workshop med personal	45
Nulägesbeskrivning - skolor och förskolor	47
Borgmästarens förskola	48
Framnäs villans förskola	49
Kristallens förskola	51
Munkebergs förskola	52
Tunaskolan	55
Tunaskolan fd. Borgmästarskolan	58
Planeringsförutsättningar	60
Befolkningsprognos	60
Kommunalt markinnehav	62

Utvecklingsalternativ	64
Utvecklingsalternativ 1	65
Utvecklingsalternativ 2	67
Nollalternativ	69
Alternativ	70
Konsekvensbedömning	71
Samlad bedömning	71
Samhällsperspektivet	74
Serviceperspektivet	96

Inledning

Bakgrund

2016 presenterade barn- och utbildningsförvaltningen rapporten Framtidens skola som ett resultat av ett utredningsarbete för ny skolstruktur i Luleå. Rapporten utgjorde underlag till en rad beslut om ny- och ombyggnation av skolor och även nedläggning av skolor. 2019 fattades även beslut om en tilläggsbudget som påskyndade genomförandet av förändringar i skolstrukturen. Besluten om förändrad skolstruktur orsakade stor debatt och 2020 genomfördes en folkomröstning i frågan om skolstruktur.

Till följd av folkomröstningen beslutade kommunfullmäktige 2021-01-25 §31 bland annat att:

- ge barn- och utbildningsnämnden i uppdrag att på nytt utreda och förslå struktur för skolor och förskolor
- avbryta verkställighet av de beslut som ännu inte är genomförda enligt beslut om framtidens skola
- redan verkställda beslut kvarstår

Barn- och utbildningsnämnden beslutade 2021-02-17 till följd av detta om genomförande av utredningen som baseras på barn- och utbildningsförvaltningens analys och förslag. Av beslutsunderlaget framgår att utredningen ska prioritera områdena Gammelstad, Bergnäset, Centrum och Notviken. Det framgår även att flera förvaltningar förväntas delta i arbetet med utredning av skolstrukturen.

Varför behövs en förändrad skolstruktur?

En bra förskole- och skolmiljö bidrar till lärande och utveckling hos barn och unga med olika behov. Den är trygg och främjar hälsa och välmående. Den kan också bidra till att utjämna skillnader och öka jämlikheten i samhället. Skol- och förskolemiljöerna ska vara välfungerande arbetsmiljöer både för elever och de vuxna som arbetar i skola och förskola. Den

fysiska miljön ska också tåla kreativitet, lek och slitage, såväl inomhus som utomhus.

Skolor och förskolor i Luleå står inför stora utmaningar vad gäller byggnadernas och utemiljöns skick, anpassning till förändrade krav i skolan och förskolan samt ständiga förändringar i barn- och elevunderlaget.

Underhållsskuld

Luleå kommun har i likhet med många andra kommuner runt om i Sverige en omfattande underhållsskuld i infrastruktur, lokaler och utemiljöer. Under framförallt 50-, 60- och 70-talen byggdes många nya verksamhetslokaler i Luleå. Det har dock inte funnits någon plan för underhåll vilket har inneburit att det löpande underhållet inte har skett i den omfattning som hade behövts. Detta skapar en ackumulering av kostnader som man kan kalla för underhållsskuld. Det innebär att kommunen nu står inför omfattande kostnader framöver antingen genom renovering och ombyggnation av befintliga byggnader och anläggningar eller genom nybyggnation.

Förändrade krav i skola och förskola

Förskolan är sedan 2010 en egen skolform som bedriver utbildning och undervisning. Undervisningsansvaret ligger på legitimerade förskollärare.

Även skolan har förändrats över tid vilket ställer nya krav på lokaler och utomhusmiljö och hur skolan organiseras. Utvecklingen har gått från en kollektiv syn på elevens lärande där läraryrket i hög grad var ett ensamarbete till en mer individbaserad undervisning där lärarna samarbetar både i och utanför klassrummet.

Staten har infört krav på att lärarlegitimation vilket innebär att lärarna undervisar i färre ämnen där de har större ämneskunskaper. En skola behöver ha olika lärare i olika ämnesgrupper vilket innebär svårigheter att erbjuda hela tjänster på mindre skolor. Den ökande lärarbristen bidrar till att skolorna har svårigheter att rekrytera personal på alla skolor speciellt problematiskt blir det där det inte går att erbjuda heltidstjänster.

Alla elever har rätt till en elevhälsa som arbetar främjande och förebyggande i ett elevhälsoteam. I elevhälsoteamet ingår olika professioner, kurator, skolsköterska, specialpedagog och rektor. En viktig förutsättning för att teamet ska kunna arbeta främjande och förebyggande är att de finns tillgängliga för eleverna på skolan.

Elevgruppernas sammansättning har förändrats under tid vilket innebär större krav på olika lärarkompetenser för att tillgodose elevernas behov av modersmål och speciella anpassningar i lärmiljön.

Förändringar i barn- och elevunderlag

Luleå har idag 78 500 invånare och en kontinuerlig befolkningsökning om än inte så stor. Utgångspunkter för den övergripande planeringen är att befolkningen år 2040 ska vara uppgå till 100 000 invånare.

Utvecklingsinriktningen för Luleå som beskrivs i program till Vision Luleå 2050 anger att år 2040 kommer befolkning i kommunen närma sig 100 000 invånare. Merparten av befolkningsökningen kommer även fortsättningsvis i stadsbygden som står för 80 % av kommunens invånare.

Den senaste tidens stora investeringar i ny grön industri i området Luleå-Boden innebär dock att befolkningsutvecklingen sannolikt kommer gå fortare. Det ställer krav på investeringar för nya bostäder men även annan kommunal service bland annat i form av skolor och förskolor.

Olika områden kräver olika lösningar

Hur man bäst planerar, organiserar och bygger skolor och förskolor kan skilja sig åt beroende på var i kommunen man befinner sig. Olika områden har olika förutsättning. Vid planering av skolstrukturen måste begrepp som lokalisering, storlek och närhet studeras utifrån områdets särskilda förutsättning vad gäller byggnaders skick och förmåga att anpassas för verksamhetens behov, områdets struktur av gator, bostäder och dess förhållande till sin omgivning, socioekonomiska förutsättningar och skolans roll i förhållande till områdets förmåga att klara av förändringar.

Mål

Plan för skolstruktur ska vara en strategisk plan för verksamhetslokaler för skola och förskola inom Gammelstad, Notviken, Centrum och Bergnäset. Planen ska visa på nödvändiga förändringar inom verksamhetslokaler för att säkerställa behovet av utbildningsplatser, kvalitativ pedagogisk verksamhet och god arbetsmiljö. Utredningen ska redovisa en långsiktig struktur för skolan och förskola samt utgöra underlag för politiska beslut om enskilda byggnader de närmaste åren.

Utredningen förväntas leda till:

- Långsiktigt ändamålsenliga verksamhetslokaler som skapar förutsättningar för förskolan och skolan att klara sitt utbildningsuppdrag, tillgodose elevers rätt till likvärdig skola och möta de förändrade och ökade krav som ställs på skolan.
- En struktur för verksamhetslokaler som skapar förutsättningar för samordning och flexibilitet i verksamheten över tid.
- En skolstruktur som bidrar till service i stadsdelen exempelvis bibliotek, fritidsgård, sporthallar och idrottsplatser eller underlag för kommersiell service.

Syfte

En förändrad skolstruktur syftar till att skapa förutsättningar för en likvärdig utbildning och en god arbetsmiljö för barn, elever och personal. Skolstrukturen ska även bidra till ett robust samhälle samt ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet.

Styrande dokument

Flera olika lagar och regleringar och nationella mål påverkar planering, utformning och förvaltning av förskolor och skolors lokalisering samt inomhus- och utomhusmiljöer. Boverket har sammanställt de lagar, regler och nationella mål som har störst betydelse för planering av skolstrukturen. Utöver det har Luleå kommun antagit en vision för framtidens samhälle och ett program som beskriver hur vi ska nå visionen. Nationella lagar, regler och mål samt kommunens styrande dokument utgör grunden för hur skolan i Luleå ska planeras och utvecklas.

Lagar, regler och nationella mål

Figuren visar en översikt över de viktigaste regleringarna för planering, byg-gande och förvaltning av förskolors och skolors inom- och utomhusmiljöer. Olika aktörer på nationell nivå har ansvar för de olika regleringarna och tar fram föreskrifter, allmänna råd och vägledning. Figuren visar också vilken myndighet som bedriver tillsyn. Illustration: Angelica Åkerman/Boverket

Plan- och bygglagen

Plan- och bygglagen, PBL, anger ramarna för planering och byggande. Lagen ger tydligt uttryck för grundläggande värden i gestaltade livsmiljöer. I plan- och bygglagstiftningen finns samhällets minimikrav på byggnader och tomter bland annat vad gäller brandskydd, tillgänglighet och säkerhet. Det finns i PBL uttalade krav på att det ska finnas tillräckligt stor friyta lämplig för lek och utevistelse vid skolor, förskolor och fritidshem.

Arbetsmiljölagen

I arbetsmiljölagen ställs krav på arbetsmiljön som har betydelse för utformningen av den fysiska förskole- och skolmiljön. Arbetsmiljöverket har gett ut föreskrifter om hur arbetsplatser ska utformas. Elever likställs i arbetsmiljölagen med arbetstagare. Däremot omfattas inte barn i förskolan av arbetsmiljölagen.

Miljöbalken

Miljöbalken riktar in sig på hälsorisker i skolverksamheten. Skola och förskola har anmälningsplikt till kommunens miljö nämnd och den som driver skolan, verksamhetsutövaren, ska bedriva egenkontroll.

Skollagen

I skollagen finns ett allmänt krav att det för utbildningen ska finnas ändamålsenliga lokaler och utrustning. Den fysiska förskole- och skolmiljön måste vara anpassad så att läroplanernas mål kan uppnås.

Utbildningen ska vara kostnadsfri. Eleverna ska utan kostnad ha tillgång till böcker och andra lärverktyg som behövs för en tidsenlig utbildning samt erbjudas näringsriktiga skolmåltider.

Skollagen reglerar också elevens placering för respektive skolform utifrån vårdnadshavarens önskemål och skolenhetens närhet till hemmet samt situationer där kommunen kan frångå vårdnadshavarens önskemål.

Barnkonventionen

Barnkonventionen har blivit svensk lag. Barnets bästa ska beaktas när det gäller beslut om den fysiska förskole- och skolmiljön. Barn har rätt att uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i frågor som berör dem. Lagen reglerar barns rätt till liv, överlevnad och utveckling. Utveckling omfattar fysisk och psykosocial hälsa, moralisk och andlig utveckling. Samverkan med andra aktörer är essentiell då ingen aktör ensam kan tillgodose barns rätt till utveckling. Barnkonventionen slår fast att ingen får diskrimineras och lagen omfattar förutom diskrimineringsgrunderna även socialt ursprung, börd och egendom.

Diskrimineringslagen

Diskrimineringslagen anger bristande tillgänglighet som en av sex diskrimineringsgrunder. Förbudet mot bristande tillgänglighet gäller också i utbildningsverksamhet.

Kulturmiljölagen

Kulturmiljölagen skyddar sådana skolbyggnader som förklaras för byggnadsminnen.

Lagen om skydd mot olyckor och Produktsäkerhetslagen

Lagar med betydelse för säkerheten i förskole- och skolmiljöer är exempelvis lagen om skydd mot olyckor, som bland annat reglerar ansvaret för brandskyddet, och produktsäkerhetslagen, som ställer krav på att lekredskap på skol- och förskolegårdar ska vara säkra.

EU-förordningen om livsmedelshygien

EU-förordningen om livsmedelshygien ställer allmänna krav på hur skolors och förskolors livsmedelslokaler ska vara utformade.

Agenda 2030

I september 2015 antog FN:s generalförsamling en resolution med en 15-årig agenda för en långsiktigt hållbar utveckling, "Agenda 2030 för hållbar utveckling". Agenda 2030 med 17 globala mål för hållbar utveckling syftar till att utrota fattig-

dom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser. Globala målen är integrerade och odelbara och balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga.

Arbetet med utredning av skolstrukturen omfattar flera av de globala målen, bland annat mål 4. om God utbildning för alla och mål 11. om hållbara städer och samhällen.

Övriga nationella mål

Flera nationella mål har koppling till förskolors och skolors lokalisering samt inom- och utomhusmiljö. Målen är vägledande för kommunens arbete. Följande mål bedöms som mest relevanta för skolstrukturen i Luleå:

- Mål för arkitektur, form och design anger bland annat att hållbarhet och kvalitet inte ska underställs kortsiktiga ekonomiska överväganden, att estetiska, konstnärliga och kulturhistoriska värden ska tas tillvara och utvecklas och att det offentliga ska agera förebildligt.
- Miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö handlar om att städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö.
- Mål för samhällsbyggande som handlar om att ge alla människor i alla delar av landet en från social synpunkt god livsmiljö där en långsiktigt god hushållning med naturresurser och energi främjas. Målet omfattar bland annat delmål om långsiktigt hållbara byggnadsverk.
- Övergripande mål för hållbara städer handlar om inkluderande och tillgängliga stadsmiljöer som erbjuder alla människor en attraktiv och grön livsmiljö. I målformuleringarna beskrivs bland annat en helhetssyn i planeringen som tillsammans med smarta lösningar bidrar till städer där människor kan leva klimatsmart, hälsosamt och tryggt.

- Mål för jämställdhet som innebär att kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva samhällsmedborgare och att forma villkoren för beslutsfattandet i samhällets alla sektorer.
- Mål för folkhälsopolitiken som bland annat innebär att alla barn får en bra start i livet med goda uppväxtvillkor som stimulerar deras tidiga utveckling, inläring och hälsa är avgörande för att uppnå jämlik hälsa bland barn och vuxna. Att det finns goda utemiljöer på förskolor och skolor är en viktig faktor som påverkar barns hälsa och fysiska aktivitet.
- Mål för friluftspolitiken där framförallt målen om ett rikt friluftsliv i skolan och attraktiv tätortsnära natur påverkar arbetet med skolstruktur. Målen syftar bland annat till att barn och elever ges goda möjligheter att vistas utomhus.
- Transportpolitiska mål omfattar bland annat barns möjligheter att själva på ett säkert sätt använda transportsystemet och vistas i trafikmiljöer samt att förutsättningarna att välja kollektivtrafik, gång och cykel förbättras. Målet innebär även att transportsystemet ska vara tillgängligt vilket har bäring på barns skolvägar och trafikmiljön vid skolan.
- Klimatpolitiskt ramverk ska ge långsiktiga förutsättningar för näringsliv och samhälle att genomföra den omställning som krävs för att kunna lösa klimatutmaningen. Det långsiktiga klimatmålet innebär att Sverige inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser år 2045. Samtliga sektorer, inklusive bygg- och fastighetssektorn, ska bidra till uppfyllandet av det nationella utsläppsmålet. Åtgärder för att minska byggnaders klimatpåverkan är viktiga för att nå klimatmålet 2045.

Vision Luleå 2040

Vision Luleå 2050 baseras på viljan att samhällsutvecklingen ska ske med ett helhetsperspektiv och beskriver hur vi vill att det ska vara i Luleå i framtiden. Visionen är mycket långsiktig och säger inte allt om hur vi vill att det ska vara i Luleå år 2050. Den har därför kompletterats med fem framtidsbilder och nio övergripande mål med direkt koppling till Agenda 2030.

1. Luleås invånare har god och jämlik hälsa
2. Luleås invånare är delaktiga i samhällets utveckling
3. Luleås invånare har ett socialt, kulturellt och fysiskt aktivt liv
4. Luleås naturvärden finns kvar och har plats att utvecklas
5. Luleå har ingen påverkan på klimatet
6. Luleås invånare bor i ett gott grannskap
7. Luleås invånare har ett hållbart vardagsliv
8. Luleå är ett ledande nav för tillväxt och innovation
9. Luleås invånare har arbete

Program till Vision Luleå 2050

Program till Vision Luleå 2050 - översiktsplanen - är en precisering av visionen och de övergripande målen. Utvecklingsinriktningen för Luleå som beskrivs anger att år 2040 ska befolkning i kommunen vara 100 000 invånare. Befolkningsfördelningen mellan stadsbygd och landsbygd kommer även fortsättningsvis vara 80 % av kommunens invånare i stadsbygd och 20 % på landsbygd.

I programmet beskrivs hur kommunen ska agera och prioritera i olika frågor. Programmet ger vägledning för arbetet med skolstruktur och anger bland annat att:

- barn ska ges möjlighet att självständigt nå, för dem, viktiga målpunkter som grundskola, lekplats,
- kommunal service prioriteras till stadsdelarnas (...) centrala delar, såsom omsorgsboende, daglig verksamhet, fritidsgårdar, grundskolor med mera,
- kommunala lokaler ska vara tillgängliga för annan verksamhet då de inte används för ordinarie verksamhet,
- i närheten av förskolor, grundskolor och särskilda boenden ska det finnas platser med hög tillgänglighet, förskolor och grundskolor ska ha en stimulerande utemiljö och enkelt kunna nå natur-, kultur-, rekreations- eller friluftsområden för att ge bästa förutsättningar för lärande i utemiljö samt att
- det ska finnas minst 30 m² utomhusyta per barn (förskola - åk6) i direkt anslutning till lokalerna.

I arbetet med skolstruktur ska även hänsyn tas till minskad klimatpåverkan och energieffektivitet. Riktlinjerna i programmet anger även att:

- den totala energianvändningen ska minska genom insatser för en bättre hushållning (ett förändrat beteende) och effektiviseringar (tekniska lösningar),

Program till Vision Luleå 2040 - översiktsplanen är antagen av kommunfullmäktige hösten 2021. Beslutet har dock överklagats och inte ännu vunnit laga kraft.

- utsläppen av koldioxid och andra klimatpåverkande gaser ska minska genom att byta till förnyelsebara energikällor, effektivisera och fasa ut användningen av fossila bränslen samt att
- insatser för att förändra resor och transporter prioriteras.

Riktlinjer för bland annat minskad klimatpåverkan till följd av trafik beskrivs vidare kapitlet Smarta resor och transporter. Där anges bland annat att:

- gång, buss, cykel och kollektivtrafik ska prioriteras före bil vid konflikter och att
- vid planering av bostads- eller arbetsplatsområden ska placering och utformning göra det enkelt att använda andra transportmedel än bil.

Ökad tillväxttakt

Luleå och hela norra regionen står inför flera stora industrietableringar som kommer att skapa många nya arbetstillfällen. Det innebär en ökad befolkningstillväxt och ökat behov av bostäder och olika former av service, bland annat skola och förskola.

Barn- och utbildningsnämndens uppdrag

Barn- och utbildningsnämnden är kommunens huvudman enligt skollagen för förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, fritidshem samt annan pedagogisk verksamhet. Nämnden ansvarar även för kulturskolan.

Utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Utbildningen syftar också till att i samarbete med hemmen främja barns och elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare. Utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Generella utgångspunkter vid planering av verksamhetslokaler för skola och förskola

Utifrån Lagar, regler och nationella mål, riktlinjer i Program till Vision Luleå 2050 och barn- och utbildningsnämndens uppdrag beskrivs nedan utgångspunkter för strukturen av skolor och förskolor.

Skolstrukturen i varje område ska främja arbetet med likvärdig utbildning och kollegiala arbetsmetoder samt bidra till att utjämna sociala skillnader.

Planeringen av skolor och förskolor ska i första hand bidra till förutsättningar för barns aktiva skoltransport och i andra hand till att barn kan nyttja befintlig kollektivtrafik.

Friyta för förskola och grundskola F-6 ska vara minst 30 kvm per barn eller vara minst 3000 kvm och ligga i direkt anslutning till verksamhetsbyggnaden.

Lokalisering av skola och förskola ska i första hand ske så att närliggande natur kan nyttjas som en resurs för undervisning, lek och utevistelse.

Inomhus ska finnas minst 10 kvm pedagogisk yta/elev i skolan eller barn i förskolan.

Lokaler för skola och förskola ska uppfylla den kommunala skolans behov för att klara uppdraget enligt skollag och läroplan, måluppfyllelse och resultat inkl. effektiv bemanning och kompetensförsörjningens utmaningar

Vid planering av ny struktur för skolor och förskolor ska kommunen ska agera förebildligt för att nå Sveriges mål för arkitektur och Sveriges klimatmål.

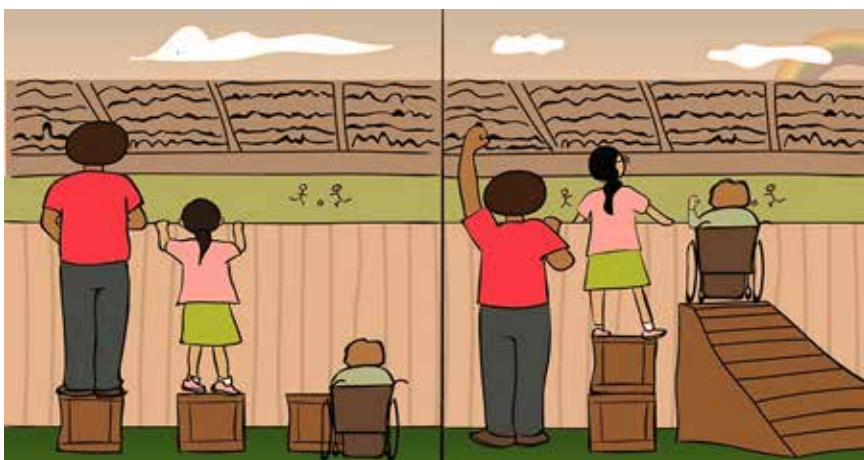
Verksamhetslokaler ska med rimliga anpassningar och därmed också rimliga kostnader kunna nyttjas både som skola och förskola eller annan kommunal verksamhet beroende på behov. Det kan vara skiftande användare av lokaler över tid, såväl över dagen som över åren.

Likvärdig utbildning

Svensk skola har förändrats från en undervisning som riktar sig till gruppen till ett mera individuellt lärande. Det ställer större krav på att skolan kan tillgodose olika former av stöd inom gruppen så att skolan är en tillgänglig lärmiljö för alla elever. Kraven från staten är att varje skola ska kunna erbjuda legitimerade lärare i alla ämnen vilket innebär att det behöver finnas många olika lärare på en skola som var och en är legitimerade lärare i några av elevens ämnen. En stor del av skolorna måste erbjuda svenska som andraspråk till de elever som har rätt till det, dessa elever behöver ofta modersmålsundervisning, om de är de relativt nyanlända så behöver de studiehandledning på sitt modersmål.

Varje skola ska ha en elevhälsa där kurator, skolsköterska och specialpedagog ingår, de bildar ett elevhälsoteam som träffas regelbundet, de har även tillgång till skolpsykolog och kompetenser från den Centrala elevhälsan. På en skola där dessa kompetenser kan träffas ofta är förutsättningar goda för att kunna ge eleven ett bra stöd. En förutsättning för detta är att kurator, skolsköterska och specialpedagog finns på skolan dagligen. En rektor som finns dagligen på skolan är en nyckelperson för att elevhälsan och undervisningen ska fungera på ett bra sätt.

Under en lång period har skolsegregationen ökat i Sverige vilket vi även kan se i Luleå. För att bryta den trenden så är det en stor fördel om elever med olika förutsättningar går på samma skola. I skolforskningen lyfter man vikten av att blan-

Jämlika förutsättningar betyder inte alltid lika förutsättningar.

da elever i en klass, då finns bra förutsättningar för att resultaten förbättras. I forskningen kan man se att starka elever i en klass påverkar övriga elever så att de presterar bättre.

Begreppet likvärdig utbildning gäller även för förskolan. Barn ska ha tillgång till och lika kvalitet till en utbildning i förskolan som också ska verka kompenserande för att uppväga skillnader i barns olika förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Skolan och förskolan har en nyckelfunktion inom samhällsbyggandet. Rätt lokaliserade och byggda har de stor potential att främja integration och jämlikhet och på så sätt bidra till att utjämna sociala skillnader. I Luleå finns goda möjligheter att placera skolor strategiskt så att barn och elever från olika bostadsområden med olika förutsättningar går på samma förskola eller skola.

Utgångspunkter för planeringen av struktur för grundskola och förskola i Luleå

Skolstrukturen i varje område ska främja arbetet med likvärdig utbildning och kollegiala arbetsmetoder samt bidra till att utjämna sociala skillnader.

Skolvägen

Regelbunden fysisk aktivitet är viktig för barns fysiska och psykiska hälsa både nu och i framtiden. Mycket talar för att den fysiska aktiviteten hos barn har minskat. Det kan bland annat förklaras genom att färre går eller cyklar till skolan, kompisar eller fritidssysselsättning och en allmänt minskad rörelsefrihet i samhället för barn. En aktiv skoltransport ökar den fysiska aktiviteten men har även positiva effekter på socialt samspel mellan barn, inläring, ökad trafiksäkerhet och minskad klimatpåverkan. Avståndet till skolan är en faktor som påverkar förutsättningar för en aktiv skoltransport. Barn har dock förmåga att transportera sig relativt långa sträckor. Andra viktiga faktorer är skolvägens säkerhet och den upplevda tryggheten.

Barn och ungas möjligheter att ta sig fram både i bostadsmiljön och i omgivningen runt skolan skiljer sig åt. Desto yngre ett barn är desto viktigare är närmiljön. Skolvägen är en viktig del av barnets vardag och utveckling till att självständigt röra sig i trafiken. Barns förutsättningar att klara av olika trafiksituationer skiftar bland annat med barnets ålder. Upp till cirka tioårsåldern behöver barn stöd av vuxna för att klara olika trafiksituationer. Barn måste dock få vara i trafiken för att lära sig att hantera den. Barnens rörelsefrihet är även beroende av föräldrarnas uppfattning om den fara deras barn kan utsättas för i trafikmiljön.

I Luleå kommun bedöms barn kunna gå eller cykla upp till 2 km för elever i förskoleklass till årskurs 3 och 3 km för elever i årskurs 4 till 9. Om avståndet är längre eller om det behövs med hänsyn till trafikförhållanden, funktionshinder hos en elev eller någon annan särskild omständighet erbjuds elever skolskjuts. Skolskjuts erbjuds i första hand med ordinarie kollektivtrafik.

Utgångspunkter för planeringen av struktur för grundskola och förskola i Luleå

Planeringen av skolor och förskolor ska i första hand bidra till förutsättningar för barns aktiva skoltransport och i andra hand till att barn kan nyttja befintlig kollektivtrafik.

Utomhusmiljön

Barn tillbringar en stor del av dagen i skolan och förskolan. Därmed är förskole- och skolgården viktiga platser för att främja barns fysiska aktivitet, utomhusvistelse och lek. En väl utformad utomhusmiljö har positiva effekter på barns hälsa och välbefinnande och bidrar bland annat förbättrad inlärning, ökad koncentrationsförmåga och minskad stress.

Utemiljön vid skola och förskola är en naturlig del av undervisningsmiljön och friytan vid skolor och förskolor ska vara tillräckligt stor för att ge plats åt lek men även fysisk och pedagogisk verksamhet.

Friytans storlek är mycket betydelsefull då gården ska inrymma en variation av platser och element som tillsammans skapar en god funktion. Tre grundläggande faktorer är särskilt viktiga; det som främjar av naturkontakt, det som stödjer socialt liv samt det som främjar fysisk aktivitet. Alla dessa kräver tillräckliga ytor för att fungera positivt. För små ytor begränsar inte bara leken och ett aktivt liv utan kan ge upphov till aggressivt eller undvikande beteende, sämre möjlighet till socialt samspel oberoende könstillhörighet, ålder och funktionsvariationer samt ökad risk för slitage som påverkar kvaliteten och naturkontakten negativt. Friytan bör ligga i direkt anslutning till byggnaden samt att ytan bör vara så stor att den rymmer varierade terräng- och vegetationsförhållanden som inte riskerar att påverkas negativt av omfattande slitage.

Antalet barn och yta hänger samman för att en gård ska kunna fungera utifrån barnens perspektiv. Program till Vision Luleå 2050 anger att friyta för förskola grundskola F-6 ska vara 30 kvm per barn. Det kan jämföras med cirka två parkeringsrutor per barn. Därutöver bör totala gårdsytan vara minst 3000 kvm för att barnen ska kunna leka och utveckla sociala samspel på ett naturligt sätt.

Utöver yta är strukturen en stor del för hur gården ger möjlighet till en bredd i lekar och aktiviteter. De organiserade ytorna med asfalt, grus, sand och olika typer av lekredskap är viktiga för att kunna erbjuda en viss typ av lek och aktiviteter. Det behövs dock en jämvikt av oorganiserade ytor med

Foto: Viveca Österman

till exempel gräs, buskar och träd där barnen ges utrymme att själva upptäcka lekar och aktiviteter utifrån deras egna fantasi och behov. Närheten till natur kan, utöver att vara en resurs i undervisningen, ge ett mervärde till utemiljön även om naturmarken ligger utanför skolfastigheten. Avståndet mellan gård och natur bör vara rimligt för att stärka upplevelsen av närhet och det ska inte finnas några barriärer i form av bilvägar eller liknande som kan skapa farliga situationer.

Barn- och utbildningsförvaltningen har som mål att tillgodose barns och ungas vistelsemiljöer både för ett lärande perspektiv likväl som att skapa trygga, säkra och tillgängliga skolmiljöer, inomhus och utomhus. Arbetet med utemiljöer ska ske kontinuerligt, med insatser av olika mått och karaktär. En utemiljö ska anpassas till målgruppen, med ett helhetsperspektiv så att pedagogik, arbetsmiljö, hälsa, tillgänglighet, säkerhet och hållbarhet, vägs in vid nyanskaffning eller vid ersättning av lekutrustning.

Utgångspunkter för planeringen av struktur för grundskola och förskola i Luleå

Friyta för förskola och grundskola F-6 ska vara minst 30 kvm per barn eller vara minst 3000 kvm och ligga i direkt anslutning till verksamhetsbyggnaden.

Lokalisering av skola och förskola ska i första hand ske så att närliggande natur kan nyttjas som en resurs för undervisning, lek och utevistelse.

Inomhusmiljön

Barn och unga tillbringar en stor del av sin uppväxt i förskolans och skolans inom- och utomhusmiljöer. Sett till hur många personer som vistas i förskolans och skolans miljöer varje dag handlar det dessutom om landets största arbetsplats. Barn är beroende av vuxna för sin trygghet och utveckling, och förskolans och skolans fysiska miljöer behöver vara bra arbetsmiljöer även för lärare, pedagoger och övrig personal.

Kommunens verksamheter ska ha kostnadseffektiva och ändamålsenliga lokaler. Det innebär att verksamheterna ska ha tillgång till tillräckligt stora och rätt typ av lokaler med god inomhusmiljö och tillgång till basala funktioner, exempelvis toaletter. För skolor och förskolor innebär det dessutom att den fysiska miljön ska stödja det pedagogiska arbetet och skapa förutsättningar för att uppnå målen i läroplanen. Det betyder bland annat att det ska finnas rum som främjar koncentration, återhämtning, samarbete, kreativitet och fysisk aktivitet. Det betyder även att det måste finnas funktioner som stödjer undervisningen så som specialsalar för exempelvis gymnastik eller slöjd.

Enligt skollagen ska skolan erbjuda avgiftsfria och näringsriktiga skolmåltider. Måltiderna ska vara säkra enligt livsmedelslagstiftning och i Luleå kommuns förskolor och skolor följs livsmedelsverkets nationella riktlinjer. Det finns olika typer av kök, servering-, mottagnings- och tillagningskök. Det finns även produktionskök (som tillagar till andra enheter än den egna skolan). Sedan ett antal år så har verksamheten även målet att "heltid ska vara en rättighet", vilket skapar incitament för större köksverksamheter där fler personal arbetar. Dels för att klara heltidsmålet, dels underlätta personaltillgång.

Luleå kommun har i likhet med många andra kommuner runt om i Sverige en omfattande underhållsskuld i infrastruktur, lokaler och utemiljöer. Under framförallt 50-, 60- och 70-talen byggdes många nya verksamhetslokaler i Luleå. Det har dock inte funnits någon plan för underhåll vilket har inneburit att det löpande underhållet har uteblivit. Detta skapar en form av skuld som man kan kalla för underhållsskuld. Det innebär att kommunen nu står inför omfattande kostnader framöver antingen genom renovering och ombyggnation av befintliga byggnader och anläggningar eller genom nybyggnation.

Behovet av en ny struktur för skolor och förskolor innebär en klimatutmaning som behöver tas på allvar. Byggbranschen står för ungefär 20 % av Sveriges totala utsläpp av växthusgaser och har även en stor påverkan på utsläppen i andra länder. Det offentliga ska agera förebildligt för att bland annat nå Sveriges klimatmål bland annat genom resurssnål produktion, återbruk av material och energieffektivitet. En byggnads totala miljöpåverkan kan analyseras i en livscykelanalys.

Behoven av funktionella, effektiva, flexibla och långsiktigt hållbara lokaler till en rimlig kostnad blir alltmer uttalade. Rimlig anpassning, långsiktig utveckling och ett väl fungerande underhåll av kommunens fastighetsbestånd är några av förutsättningarna för att åstadkomma en god arbetsmiljö för barn och personal och en hållbar samhällsutveckling.

Utgångspunkter för planeringen av struktur för grundskola och förskola i Luleå

Inomhus ska finnas minst 10 kvm pedagogisk yta/elev i skolan eller barn i förskolan.

Lokaler för skola och förskola ska uppfylla den kommunala skolans behov för att klara uppdraget enligt skollag och läroplan, måluppfyllelse och resultat inkl. effektiv bemanning och kompetensförsörjningens utmaningar.

Vid planering av ny struktur för skolor och förskolor ska kommunen ska agera förebildligt för att nå Sveriges mål för arkitektur och Sveriges klimatmål.

Flexibilitet

Kommunens behov av lokaler för olika verksamheter förändras ständigt. Skolans och förskolans lokaler utgör en stor andel av kommunens totala lokalarea samtidigt som behovet av skol- och förskolelokaler är det som varierar mest över tid.

Luleå har idag 78 500 invånare och en kontinuerlig befolkningsökning om än inte så stor. Utgångspunkter för den övergripande planeringen är att befolkningen år 2040 ska vara uppgå till 100 000 invånare. Merparten av befolkningsökningen kommer även fortsättningsvis ske i stadsbygden som står för 80 % av kommunens invånare. Den senaste tidens stora investeringar i ny grön industri i området Luleå-Boden innebär att befolkningsutvecklingen sannolikt kommer att gå fort. Det ställer krav på investeringar för nya bostäder men även annan kommunal service bland annat i form av skolor och förskolor.

En hög grad av flexibilitet i lokalerna eftersträvas mot bakgrund av att det sker stora förändringar i elev/barnunderlaget i den kommunala skolan. Några exempel på förändringar kan vara befolkningsstruktur, beteendeförändringar hos medborgarna, det fria skolvalet, verksamhetsförändringar, nya myndighetskrav och tillkomsten av fristående skolor och förskolor.

Skolan och förskolan har en nyckelfunktion inom samhällsbyggandet. Skolan och förskolan är en naturlig mötesplats för barn, elever, personal och vårdnadshavare – för personer med olika ålder, kön, religion, etnisk tillhörighet, funktionsnedsättning, sexuell läggning och socioekonomisk bakgrund. Om vissa delar av en skola – exempelvis bibliotek, matsal, gymnastiksal eller sportplaner – kan öppnas upp och samnyttjas med andra verksamheter efter skoltid för att möta behovet av idrottsytor, lokaler och mötesplatser, kan skolan bli ett viktigt nav för hela lokalsamhället.

Utgångspunkter för planeringen av struktur för grundskola och förskola i Luleå

Verksamhetslokaler ska med rimliga anpassningar och därmed också rimliga kostnader kunna nyttjas både som skola och förskola eller annan kommunal verksamhet beroende på behov. Det kan vara skiftande användare av lokaler över tid, såväl över dagen som över åren.

Stor skola eller liten skola

Hur ser det ut i Luleå?

De senaste decennierna har staten genomfört ett flertal reformer gällande organisation och styrning av skolan vilket påverkar de fysiska lärmiljöernas utveckling. Exempel på sådana reformer är den stadiindelade timplanen som infördes 2018, vilket påverkar stadiindelningen av skolan, och krav på lärarlegitimation per ämne som infördes 2010, vilket påverkar kompetensförsörjningen. För att klara dessa krav finns en tydlig trend i Sverige att organisera skolor och förskolor i större enheter.

Grundskolelokaler

Sveriges kommuner och regioner (SKR) har kategoriserat skolenheter i fyra grupper utifrån elevantal:

- De minsta skolorna: 0-99 elever
- De små skolorna: 100-199 elever
- De mellanstora skolorna: 200-399 elever
- De stora skolorna: 400- elever

Enligt SKRs definition har Luleå många små och medelstora skolor. Bara Stadsöskolan, Tunaskolan, Sunderbyskolan och Örnässkolan är att betrakta som stora skolor enligt definitionen. Tunaskolan är den överlägset största skolenheten i kommunen med över 600 elever.

Grundskolor i Luleå har vanligen byggts och organiserats i traditionella klassrum för mellan 20 till 25 elever i varje klassrum. Avvikelser kan förekomma på grund av bland annat gruppstorlek och lokalernas utformning. Nya skolor som byggts på senare år har organiserats med hemklassrum eller hemvisten och fler gemensamma ytor. Genomsnittligt riktvärde för lokalnyttjande är 10 kvadratmeter pedagogisk yta* per elev. I dagsläget har grundskolorna i genomsnitt drygt 14 kvadratmeter pedagogisk yta* per elev.

I skolan inryms även fritidshem där en stor del av eleverna vistas även efter skoltid. Fritidshemmen har på senare tid vuxit i omfattning vilket ställer ytterligare krav på byggnadens utformning och funktion. Det som också har påverkat skollokaler är förändringar av undervisning och syn på läraryrket samt förändrad lagstiftning, läs mer under Inledning, Bakgrund.

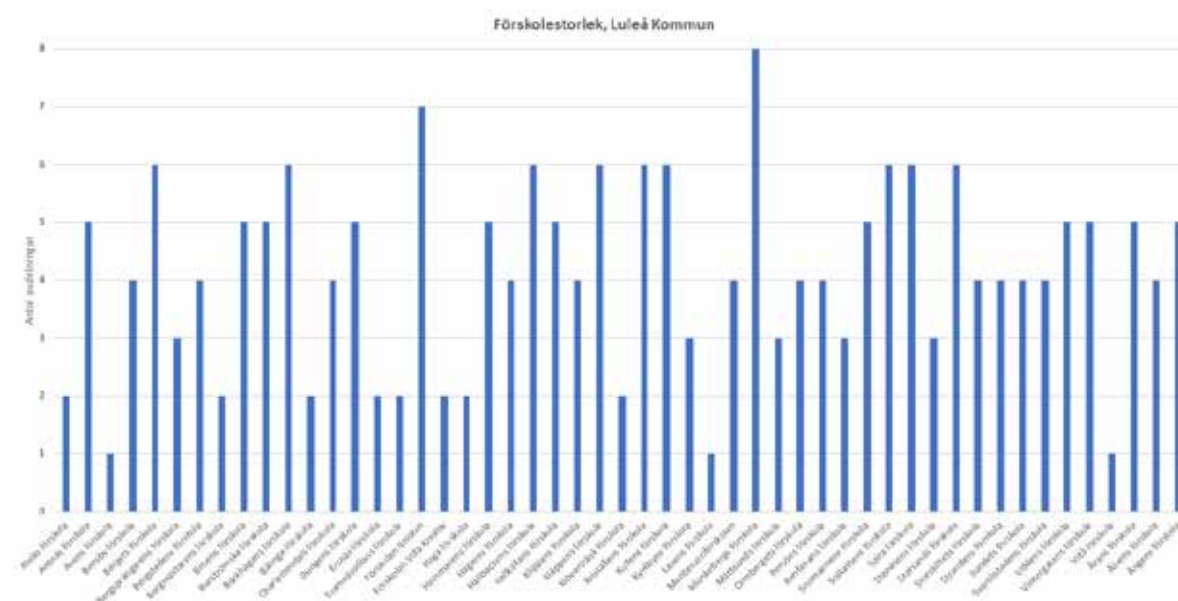
För utemiljön finns ingen beräknad yta/elev i Luleå kommun generellt med i utredningsarbetet har yta/elev studerats och redovisas under Nuläge - skolor och förskolor.

*Pedagogisk yta, vilket innebär BRA-yta med avdrag för vissa utrymmen

Förskolelokaler

Förskolor i Luleå har vanligen byggts och organiserats i avdelningar. Varje avdelning omfattar i regel 17 barn även om verkligheten vanligen avviker från detta bland annat på grund av 15-timmarsregeln, gruppstorlek eller lokalers utformning. Genomsnittligt riktvärde för lokalnyttjade är 10 kvadratmeter pedagogisk yta* per barn. I dagsläget har förskolorna i genomsnitt omkring 12 kvadratmeter pedagogisk yta* per barn.

Många av kommunens nya förskolor har mellan fyra och sex avdelningar. Ibland har tillfälliga mindre lokaler tvingats tas i anspråk för att klara tillfälliga toppar samtidigt som en variation på efterfrågan av förskoleplats mellan vår och höst är mycket stor. Förskolorna har i stort sett liknande utformning i ett plan men ett par av de senaste byggnaderna har uppförts i två våningar. Sedan 2010 så har begreppet kombiskolor använts vid nybyggnation av förskolor i syfte att förbättra möjligheten att nyttja en lokal för olika skoländamål över tid.

*Pedagogisk yta, vilket innebär BRA-yta med avdrag för vissa utrymmen

Olika argument för och emot stor eller liten skola

I dialogen med vårdnadshavare uttrycks ofta en oro för stora skolor. Även en viss oro för stora förskolor finns men har inte framkommit lika tydligt i dialogen. Vårdnadshavarna uttrycker oro för att barnen inte ska bli sedda i en stor skola, att den nära kontakten med lärare och annan personal ska försämrats och att avståndet mellan skola och hemmet blir längre. Boverket har sammanställt forskning och publikationer som belyser olika perspektiv på enheternas storlek.

Trivsel och skolresultat

Det finns många forskningsstudier som visar på betydelsen av barngruppens storlek för lärande och hälsa, men det finns väldigt få studier som belyser själva enhetens storlek.

För yngre barn finns det ingen forskning som tyder på att stora skolor skulle vara gynnsamt, varken gällande prestation eller välmående. Snarare är det tvärtom att barn och yngre elever skulle kunna gynnas av mindre enheter. På mindre skolor har lärare ofta närmare kontakt med varandra, med eleverna och med föräldrarna, samt att de tycks uppvisa ett starkare personligt engagemang och större ansvar för elevernas välgång och välbefinnande. Flera menar att mindre skolor verkar skapa en större trygghet, vilket är särskilt betydelsefullt för yngre barngrupper.

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har gjort en studie av skolstorlekens betydelse för studieresultaten i årskurs 6 respektive 9 i Sverige. Med större skola avses i studien skolenheter som har fler än 400 elever. Studien visar att de större skolorna överlag har bättre studieresultat än mindre skolor om man inte tar hänsyn till kontrollfaktorer som exempelvis kön, föräldrars utbildningsnivå eller föräldrars inkomst. Om man däremot tar hänsyn till dessa kontrollfaktorer visar studien att skolstorleken har en begränsad betydelse för studieresultaten. Det finns endast ett visst samband för meritvärdet i årskurs 9, däremot inga samband mellan skolstorlek och behörighet till gymnasiet eller godkänt i alla ämnen.

Det finns studier som visar att särskilt elever från socioekonomiskt svagare grupper tenderar att gynnas av mindre skolor .

Forskning kring mobbning och skolstorlek är inte entydig. Vissa studier påvisar lika mycket mobbning i stora som i små skolor. Dock verkar det som att mobbningen upptäcks lättare på små skolor, medan större skolor har större beredskap att hantera och förebygga mobbning.

Effektivitet och utbud

Ur ett organisatoriskt perspektiv finns det samordningsvinster med större enheter. Till exempel kan fler elever dela på gemensamma ytor som måltidsmiljöer, tillagningskök, specialsalar och gymnastiksal. Leveranser av livsmedel och skolmaterial blir effektivare. En större, samlad personalstyrka kan underlätta mobilisering av personal inom verksamheten till exempel vid sjukdom, eller för att kunna hålla öppet tidigt och stänga sent. Det kan också handla om kompetensförsörjning och konkurrenskraft då det är lättare att rekrytera och behålla kompetens på större skolor och därmed säkra kvaliteten i verksamheten och skolans attraktivitet.

Utmaningar ur ett planerings- och barnrättsperspektiv

Ur ett planerings- och gestaltningsperspektiv kan stora enheter vara en utmaning. Större enheter kan till exempel vara mer komplicerade att integrera i den byggda miljön, framförallt vid förtätning i befintliga miljöer. Det kan också vara ett stort problem att få till tillräckligt stora utemiljöer vid större förskole- och skolenheter.

Det finns en risk att större enheter genererar storskaliga byggnader. Detta kräver då extra omsorgsfull gestaltning för att skapa miljöer som främjar trygghet, trivsel och inlärning, särskilt miljöer för yngre barn. Större enheter kan behöva utformas i hemviststrukturer för att skapa en känsla av den lilla skolan i den stora enheten.

Ytterligare en utmaning med större enheter är den trafik som genereras av att fler barn eller elever samt personal ska ta sig till och från skolan eller förskolan varje dag. Större skolor och förskolor innebär ofta ett större upptagningsområde. Det kan innebära längre avstånd mellan hem och skola, vilket minskar barnens möjlighet att gå och cykla och ökar behovet av skolskjuts. Fler föräldrar kan då välja att skjutsa sina barn, vilket kan skapa problem med trafiksäkerheten runt skolan och förskolan vid hämtning och lämning. Skjuts med bil genererar också utsläpp av växthusgaser och andra föroreningar. Dessutom medför större enheter ökat behov av parkerings- och angöringsplatser för både föräldrar och för personal.

Boverket refererar till:

Adolfsson, C.H. (2014). "Skolstorlekens påverkan på elevers skolprestationer och sociala situation i skolan: en forskningsöversikt". Linnéuniversitetet.

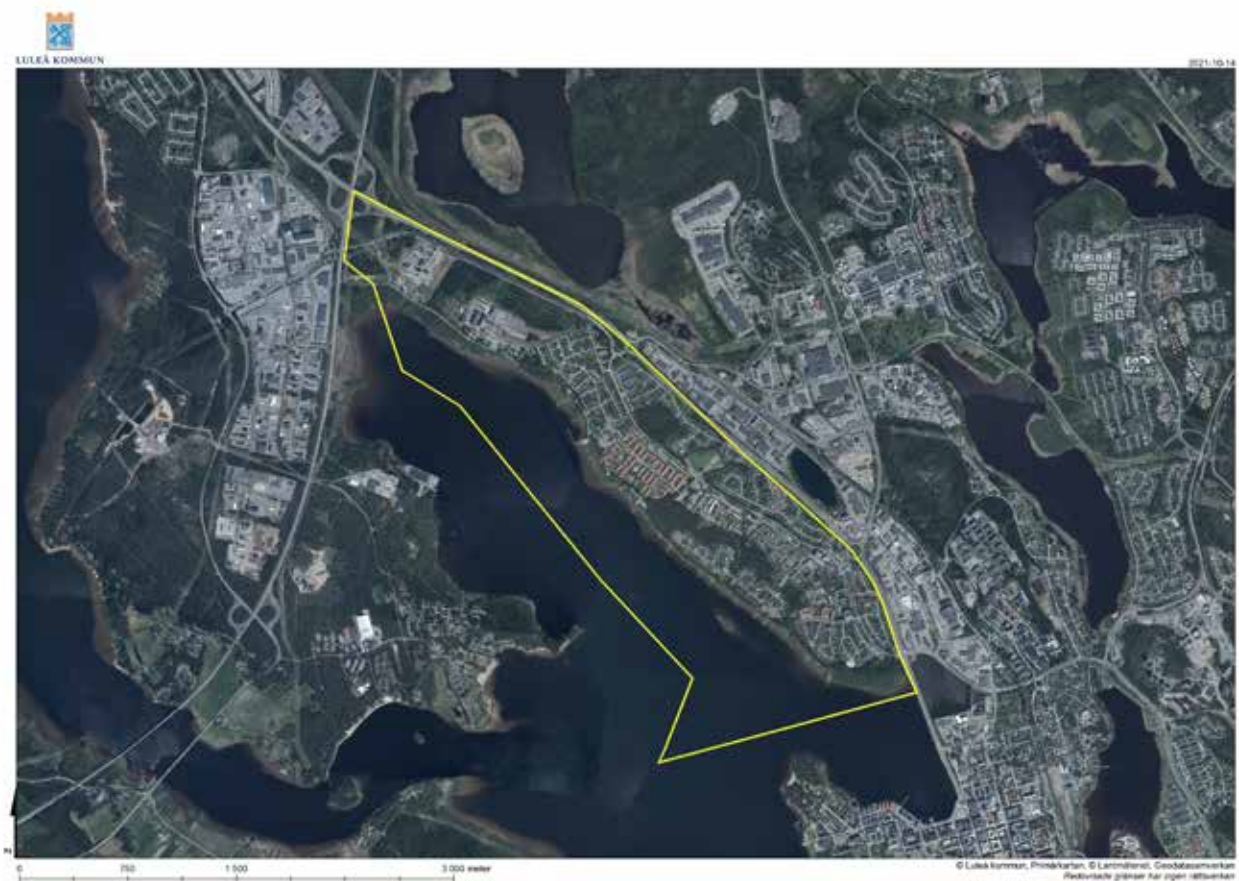
Göteborgs Stad, Grundskoleförvaltningen. 2020. "Skolenhetsutredningen. Delrapport."

Sveriges Kommuner och Regioner, (2018). "Om sambandet mellan skolstorlek och utbildningsresultat."

Områdesbeskrivning

Området utgörs av Notviken och Mjölkudden men benämns i det här sammanhanget som Notviken. Notviken är ett långsmalt område mellan Luleälv och väg 97.

Historiska kartor visar att området byggdes ut i snabb takt mellan åren 1960 och 1975. Från att ha varit en jordbruksbygd och regemente med bebyggelse i anslutning till Notvikens lokverkstad byggdes hela stadsdelen ut med flerbo- stadshus, villor och centrumbebyggelse.

Översikt över utredningsområdet Notviken.

Ursprunglig planidé

Området planlades i omgångar under framförallt 1960-talet. De ursprungliga stadsplanerna innebar ett större område för centrumverksamhet i området Mjölkudden och handel i området Notviken. Planerna möjliggjorde utbyggnad av skolor och förskolor på jämna avstånd i området och "goda utrymmen för lek och idrott".

HSB bygger i Mjölkudden. Fotograf: Okänd, 1962

Notviken idag

I Mjölkudden och Notviken bor omkring 6200 personer (Mjölkudden 3666 personer, Notviken 2551 personer 2020-12-31). Enligt senaste trygghetsundersökningen rekommenderar 84 % stadsdelen som bostadsområde (innefattar även Karlsvik).

I området finns en blandning av hyresrätter, bostadsrätter och äganderätter samt specialbostäder. Det finns fyra förskolor och en skola i området.

I området finns flera fritidsaktiviteter och föreningsliv främst kopplat till idrott. Tunavallen och skolans sporthall nyttjas frekvent av boende i området och i skolans verksamhet. Det finns även ytor för spontanidrott både vinter- och sommartid med flera spolade ytor för skridskor bland annat. I dagsläget finns ingen fritidsgård men en ny planeras inom området. Det är brist på kulturaktiviteter och platser för att utöva kultur i området. Det saknas allmänt bibliotek och i dagsläget går det inte att hyra Tunaskolans aula då den används som klassrum.

De resurser som finns i området berikar skolans och förskolans verksamhet. Verksamheterna uppger att de framförallt nyttjar naturområden och Tunavallen.

Förutom kommunal service finns även kommersiell service främst i Mjölkuddens centrum med bland annat livsmedelsbutik, gym och restaurang. Skolan bedöms ha en viktig funktion för att upprätthålla en robust stadsdel och förutsättningar för fritidsaktiviteter genom tillgång på uthyrningsbara lokaler.

Resor

Resvaneundersökningen från 2020 visar att boende i Notviken i huvudsak genomför resor som är kortare än 4 km (43 %). 63 % av alla resor genomförs med bil och 16 % av resorna sker med kollektivtrafik vilket är den högsta andelen i kommunen. Det finns inte någon undersökning som visar hur barn i Notviken reser men resvaneundersökningen redovisar hur barn (6-15 år) i hela kommunen reser. Undersökningen visar att för resor kortare än en kilometer är cykel det vanligaste färdmedlet (40 %) sen kommer bil (31 %) och sist gång (25 %). Resor mellan en och tre kilometer är cykel fortfarande det vanligaste färdmedlet (40 %), sedan bil (39 %) och sist gång (10 %). För resor längre än tre kilometer är bil det vanligaste färdmedlet (52 %), sedan cykel (8 %) och gång (2 %).

En slutsats kan vara att barn i området i hög utsträckning använder andra färdmedel än bil till och från skolan och förskola.

Gång- och cykelvägar

Överlag finns god tillgång till gång- och cykelvägar med hög standard i hela området. Det finns ett sammanhängande gång- och cykelvägnät med alternativa vägval. Det finns även planskilda passager under Mjölkuddsvägen i anslutning till skolan och delvis upphöjda passager på andra platser längs vägen.

Skolvägar

Det ska finnas en säker och trygg skolväg till skolan från alla delar av dess upptagningsområde. Utpekade skolvägar är de "troliga skolvägarna". Dessa är de vägar som skolbarnen antas välja för att ta sig mellan hem och skola. Det är naturligtvis möjligt att skolbarnen använder andra vägar i verkligheten. Vid valet av de utpekade skolvägarna har i första hand gång- och cykelvägar valts, därefter gator där den verkliga hastigheten eller trafikmängden är låg. På platser där skolbarnen måste korsa en väg med högre hastighet har de, om det varit möjligt, styrts mot en passage där den verkliga hastigheten är låg.

Vid inventering av skolvägar har ett par platser identifierats för behov av åtgärder, se kartbild. Den senaste inventeringen av skolvägar är genomförd innan Munkebergsskolan stängdes och eleverna flyttades till Tunaskolan. Förändringen bedöms dock inte förändra behovet av utpekade åtgärder.

Trots att skolvägen bedöms vara säker kan den ändå uppfattas som otrygg av barn och föräldrar. Då kan andra åtgärder behövas för att säkerställa en trygg resa. I dialog har framkommit att föräldrar med barn på Tunaskolan upplever gång- och cykelvägen längsmed Mjölkuddsvägen som otrygg då det finns många utfarter där bilar passerar gång- och cykelvägen.

Skolvägar i området Notviken. Vid inventering av skolvägar fanns Munkebergsskolan. Av rapporten framgår dock att de behov av åtgärder som identifierats kvarstår trots att skolan inte längre finns. Identifierade behov av åtgärder är 19A och B, anläggning av hastighetssänkning.

Socioekonomi

Skolan och förskolan ska vara likvärdig. Det innebär bland annat att utbildningen ska vara kompenserande och uppväga skillnader i barns och elevers bakgrund och förutsättningar.

Området utgörs av tre delområden i Luleås sociala kompass från 2019, Notviken, Mjölkudden och Tuna. De tre delområdena ingår i tre olika SEKOM-grupper.

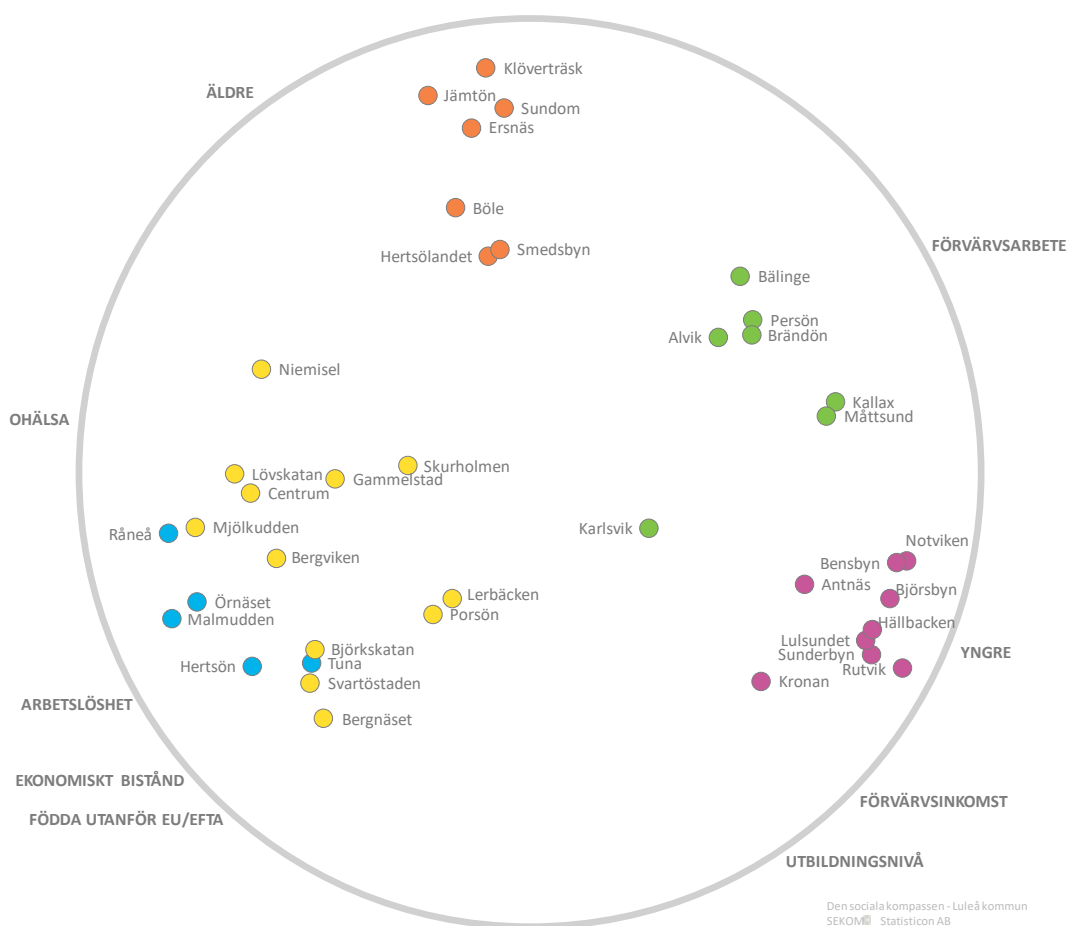
Notviken ingår i lila SEKOM-grupp tillsammans med bland annat Lulsundet, Sunderbyn och Kronan. I den lila gruppen är utbildningsnivån högst i kommunen, liksom förvärvsinkomsten medan ohälsotalet är kommunens lägsta. Befolkningen har en hög andel barnfamiljer och låg andel personer födda utanför EU/EFTA. Notviken har dock en något högre andel äldre än andra områden i den lila gruppen.

Tuna ingår i blå SEKOM-grupp tillsammans med bland annat Hertsön, Malmudden och Örnäset. I den blå gruppen återfinns höga ohälsotal, hög arbetslöshet och hög andel med ekonomiskt bistånd. I gruppen bor förhållandevis många som är födda i ett land utanför EU/EFTA. Tuna har en förhållandevis hög andel barnfamiljer och låg andel äldre än övriga områden i gruppen och även jämfört med andra områden i kommunen.

Mjölkudden ingår i gul SEKOM-grupp tillsammans med bland annat Porsön, Gammelstad och Bergviken. Den gula gruppen den allra största gruppen befolkningsmässigt, här bor över hälften av Luleås befolkning. Här återfinns den lägsta andelen barnfamiljer och en relativt hög utbildningsnivå. Mjölkudden har dock något lägre andel med eftergymnasial utbildning samt högre andel äldre och personer födda utanför EU/EFTA än majoriteten av områdena i gruppen.

Utredningsområdet Notviken består alltså av tre områden som har vitt skilda socioekonomiska förutsättningar. Totalt finns 123 barn inom upptagningsområdet som lever i familjer med ekonomisk utsatthet. Forskning pekar mot att boendesegregation och skolval är avgörande faktorer bakom ökad skolsegregation. Notviken är ett blandat område ur socioekonomisk synvinkel vilket innebär att det finns förutsättningar

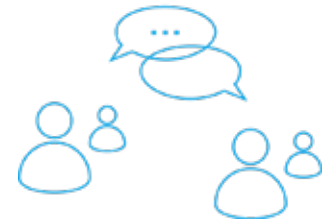
för att barn och elever med olika bakgrund möts i förskolan och skolan i området. Ett stort antal elever (ca. 25% 2021) väljer dock kommunal eller fristående skola i ett annat område. Barn från resursstarka familjer nyttjar i högre utsträckning det fria skolvalet. Därmed finns risk att skolan i Notviken inte får den blandning av elever som eftersträvas.

Luleås sociala kompass 2019. Luleås olika delområden har analyserats och grupperats utifrån socioekonomiska och demografiska variabler. Analysen ger upphov till fem åtskilda SEKOM-grupper som visar delområdenas socioekonomiska och demografiska samhörighet. Analyserna är genomförda på data avseende år 2017/2018. Således kan vissa förändringar ha skett sedan dess. Dock är samtliga ingående variabler stabila i den meningen att de förändras relativt långsamt.

Dialog

Under arbetet med den inledande studien har barn- och utbildningsnämnden genomfört dialoger med vårdnadshavare, personal och elever i Gammelstad, Notviken, Centrum och Bergnäset. På grund av pandemin genomfördes huvuddelen av samtalen digitalt, endast samtal med elevråd årskurs 7-9 genomfördes vid ett fysiskt möte.

Utöver barn- och utbildningsnämndens samtal har även en workshop genomförts med personal i förskolan och skolan. Syftet med workshopen var att belysa hur verksamhetslokaler (inomhus- och utomhusmiljö) stödjer eller hindrar verksamheten från att uppfylla sitt uppdrag eller nå uppsatta mål.

En sammanfattning av genomförda dialoger och workshop redovisas nedan.

Samtal med vårdnadshavare

Syftet med samtalen var att i ett tidigt skede i utredningsprocessen ge berörda en möjlighet att beskriva dels vad som är viktigt kopplat till skolan och förskolan, dels att beskriva vad som kan bidra till oro kopplat till arbetet med en förändrad skolstruktur. Totalt deltog cirka 350 vårdnadshavare och/eller medborgare. Inbjudan gick ut via skolans lärplattform samt som sponsrat inlägg på sociala medier. Samtliga möten hölls digitalt via zoom.

Två samtal har genomförts i Notviken, den 8 juni 2021 och den 14 september 2021. Många frågor handlade om vad som kommer att ske med de olika enheterna i området. Kommer Kristallen finnas kvar och kommer Borgmästarskolan stänga? Deltagande framförde även en oro kring en form av högsta-dieby i Centrum och menar att nuvarande struktur är bra. I dialogen framkom farhågor om storskola generellt och specifikt att en storskola i området bland annat innebär längre resväg och risk att fler barn skjutsas med bil, negativ påverkan skolresultat och att barnen inte ska bli sedda på samma sätt som i en mindre skola. Vissa av deltagarna menar dock att avståndet inte är något problem och att trygghet för barnen är det viktigaste för en bra skola och förskola.

Vidare framkom farhågor om att beslut för genomförande av en eventuell ny skolstruktur stressas fram och erfarenheter från flytten från Munkebergskolan till Tunaskolan lyftes som exempel. Deltagarna efterfrågade en långsiktig plan för underhåll av lokaler för att undvika oförutsedda förändringar i skolstrukturen.

Samtal med personal

Samtal med personal från skolor och förskolor i Gammelstad, Notviken, Centrum och Bergnäset genomfördes 16 augusti 2021. Syftet med samtalen var att beskriva vad som är viktiga faktorer i skolan och förskolan samt vad som oroar kopplat till arbetet med en förändrad skolstruktur.

Deltagarna uttryckte att det är viktigt att förskola och skola är attraktiv och visar vad vi i Luleå kommun står för. Det handlar bland annat om att ha väl underhållna lokaler. Personalen uttryckte även att det är viktigt att säkerställa en bra utemiljö och en inomhusmiljö som möjliggör att dela upp barngrupper. Arbetsmiljön för elever och personal omfattar både inomhus- och utomhusmiljön. Deltagarna lyfte vikten av ändamålsenliga lokaler som möjliggör modern utbildning och behovet av lokaler som är anpassade för digital teknik som möjliggör en hög måluppfyllelse. Även väl fungerande struktur och organisation samt tillgänglig elevhälsa och bra kommunikation är viktigt.

Enligt deltagarna finns en brist på utbildad personal och svårigheter att bemanna verksamheterna både på kort och lång sikt. Deltagarna uttryckte en oro för att beslut om en förändrad skolstruktur kommer att dra ut på tiden och att skolan och förskolan undertiden befinner sig i ett tidsvakuum där ingenting händer. En tydlig tidplan är viktigt för att minska ovissheten. Vid genomförande av en förändrad skolstruktur är det viktigt att ha tydliga förväntningar på personalen. Deltagarna menar att personalen vill påverka arbetet med en förändrad skolstruktur. Deltagarna lyfte även kommunens begränsade ekonomi som en oro vid en förändring av skolstrukturen.

Personal från skolor och förskolor i Notviken uttryckte särskilt att nuvarande lösning för Tunaskolan med årskurs F-9 fungerar bra. Det framgår dock det finns ett stort tryck på samtliga verksamheter i området med många barn både i skolan och förskolan. Tidigare beslut att inneburet tillfälliga lösningar som nu måste åtgärdas.

Samtal med elever

Samtal med elevrådsrepresentanter från Tunaskolan genomfördes den 22 september på Navet. Eleverna delades in i grupper och fick beskriva vad som är en bra skola för barn- och utbildningsnämndens ledamöter.

Många av elevernas åsikter om skolan handlar om lokalerna och möjligheter att vara aktiv på rasten men även att skolan upplevs vara för liten för antalet elever och en stressig miljö. Eleverna tycker att lärarna är viktiga för att skapa lugn både i och utanför klassrummet. De framförde även att lokalerna bidrar till en stressig miljö framförallt lunchsituationen men även när man ska hinna ta sig mellan lektioner.

Eleverna efterfrågade miljöer inom - och utomhus för vistelse och aktivitet när det inte är lektioner, exempelvis multisportarena/isrink, bord och bänkar. Tunaskolan är en F-9 skola och eleverna i årskurs 7-9 upplever att de ibland trängs undan av de yngre eleverna. Eleverna efterfrågar mer åtskilda utrymmen att vistas i utanför lektionstid. En bra skola handlar även om trygga miljöer och bra skollunch enligt deltagarna.

I januari 2022 bjöds elever i årskurs 3 och 5 på Tunaskolan in för att berätta om sin skola. Eleverna fick möjlighet att rita och skriva vad de tycker är en bra skolan och vad som behövs för att skapa platser för lek och rörelse, vila och studiero. Eleverna från Tunaskolan - Borg skickade in sina tankar på en bra skola.

Eleverna vill att det ska finnas mycket skolpersonal som är tillgänglig för barnen under och efter raster. Det ska finnas en inhägnad skolgård som består av skogspartier och lekredskap samt ytor för sport som basket, bandy, fotboll och klättring.

Eleverna tycker att det är viktigt att lokalerna har en god ventilation och ljusinsläpp. Det ska finnas skåp för att hänga av sig, bänkar med lock samt soffor. Toaletterna ska vara uppdelade för tjejer och killar.

Eleverna önskar även lokaler för syslöjd, teknik-och metallslöjd och bibliotek med läshörna. Skolmaterial som Ipad och böcker på fler språk finns tillgängligt för alla elever är viktigt.

Workshop med personal

En workshop med personal på förskolor och skolor i Notviken har genomförts den 14 september 2021. Vid workshopen deltog representanter från förskolorna Munkebergs, Kristallens och Framnäs villans förskolor som består av enheterna Framnäs villan och Borgmästarskolan samt Tunaskolan som består av enheterna Tunaskolan och Borgmästarskolan. Workshopen syftade till att identifiera funktioner eller kvaliteter som särskilt viktiga för verksamheternas uppdrag eller måluppfyllelse. Workshopen fokuserade på inomhus- och utomhusmiljö samt den närmsta omgivningen.

Deltagarna menar att utemiljö i anslutning till förskolorna generellt begränsar möjligheten att uppfylla sitt uppdrag och nå uppsatta mål då gårdarna är små eller dåligt planerade och har bristfällig utrustning. Deltagarna tyckte överlag att både skolornas och förskolornas nuvarande placering innebär att närområdet kan nyttjas för undervisning och aktiviteter. Det finns god tillgång till och tillgängliga grönområden som verksamheterna kan nyttja när personaltillgången medger detta. Utemiljön anses vara en viktig del för att uppfylla verksamhetens uppdrag och uppsatta mål samt god arbetsmiljö.

Förskolorna i området anges ha varierande möjligheter att skapa platser för lek, rörelse och vila. Kristallens förskola bedömer personalen inte vara ändamålsenlig bland annat för att lokalerna är för små, det saknas rum för att dela upp barngruppen och genomgående korridorer innebär störningar för verksamheten. Förskoleverksamheten på Borgmästarskolan bedöms dock ha förutsättningar för att stödja verksamhetens arbete, även om det finns utrymme för förbättring

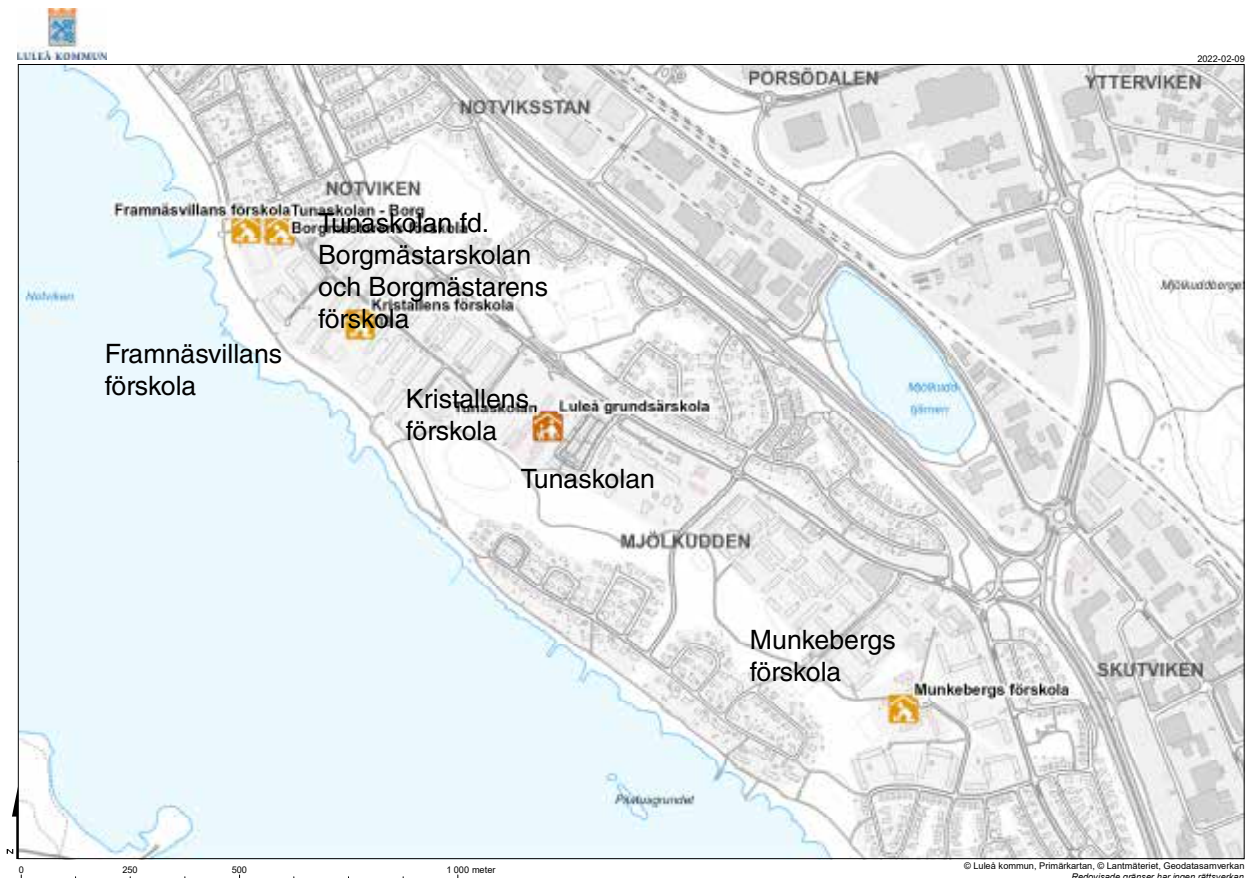
av bland annat kök och matsal. Personalen på Notviken uppger att förskolan inte har tillräcklig lokalyta för att kunna ta emot alla barn i området vilket enligt personalen är negativt ur ett service- och jämlikhetsperspektiv.

Vidare anger deltagarna att Tunaskolans nuvarande struktur med skola för F-9 har fördelar så som ökad samverkan och närhet mellan årskurser samt tillgång till kollegial kompetens och specialsalar. Tunaskolan har dock enligt personalen brist på utrymme. Det innebär bland annat brist på grupp- rum, tider för undervisning i specialsalar och för små ytor som påverkar möjligheten till undervisning och arbetsmiljön negativt. Personalen gör Anpassningar till rådande omständigheter men deltagarna uppger att detta inte är hållbart över tid.

Nulägesbeskrivning - skolor och förskolor

Notvikens utredningsområde omfattar fyra förskolor och en skola i två enheter. Skolan i Notviken har kontinuerligt förbättrat resultatet vad gäller meritvärde för årskurs 7-9 de senaste åren. Förskolan har en hög efterfrågan och uppvisar i dagsläget en brist på förskoleplatser.

Samtliga byggnader och dess utemiljö har inventerats utifrån byggnadernas tekniska förutsättningar och utemiljöns storlek, strukturell uppbyggnad och närhet till naturmiljöer. Byggnadernas och utemiljöns tekniska egenskaper har kompletterats med verksamheternas upplevelse av enhetens ändamålsenlighet. Byggnaderna har även inventerats utifrån tillgång till och möjligheter för samnyttjande av lokaler med andra verksamheter.

Borgmästarens förskola

Borgmästarens förskola har två åldersblandade avdelningar med ca. 35 barn. Förskolan är byggd 1970 och är uppförd med träfasad och sadeltak med papp. Entréplan nyttjas idag av Borgmästarens skola och förskola och ett tillbyggt fläktrum finns på övre plan. I byggnaden finns även källare med skyddsrum.

Flera större åtgärder har gjorts löpande, bland annat fönsterbyte 2015, nya dörrpartier 2018, ny ventilation 2009 och ny fjärrvärmeväxlare och konvertering köldmedia 2017. Sporthallen har haft en vattenskada som gjort att den renoveras under 2021. Byggnaden har tryckimpregnerat trämaterial inbyggt i grundkonstruktionen som delvis bytts ut. Dock återstår vissa luktproblem vilket troligtvis beror på detta. Personalutrymmen delas med skolans personal. Köket i byggnaden är ett mottagningskök som främst nyttjas av skolan men även av förskolan för lättare servering.

Planerat underhåll de kommande 10 åren består till största del av utvändigt underhåll så som ny lekutrusning och markåtgärder. Invändiga åtgärder består till största del av renovering badrum/våtrum, dörrar, målning av väggar, ny brandlarmanläggning, nytt elsystem och nya storköksmaskiner. För åren 11–30 år finns exempelvis planerat underhåll för staket, luftbehandling, värmewäxlare, fönster och renovering av stommen/grunden.

Borgmästarens förskolan har en gårdsyta på 1850 kvadratmeter. Förskolan ligger inom samma fastighet som Framnäs villands förskola och Tunaskolan (fd. Borgmästarskolan). Gården utgör en mindre del av fastigheten och är avgränsad med staket. Merparten av den organiserade ytan utgörs av asfalt närmast byggnaden. Andelen oorganiserad yta utgör mindre än en tredjedel av gårdens yta och består till största delen av en dunge med träd. Friytan är idag cirka 41 kvadratmeter per barn. Det finns naturmark utanför förskolegården men den är i nära anslutning (mindre än 45 meter) till öppet vatten/älven. Lekutrustningen är sliten och inte anpassad efter verksamheten.

Verksamhetens bedömning av ändamålsenlighet

Verksamheten uppger att inomhusmiljön är väl anpassad för verksamheten med tillräckligt stora lokaler och möjlighet att dela upp barngrupper även om lokalerna upplevs något slitna. Verksamheten tillbringar mycket tid utomhus men utemiljön beskrivs som torftig. Utomhusmiljön är karg och i stort behov av upprustning. Miljön uppmuntrar inte till lek eller utmanar barnens kreativitet. Närheten till angränsande skogsområden är positiv men kräver planering och resurser i form av personal.

Sammantaget bedöms förskolans lokaler och lokalisering bidra till verksamhetens möjligheter uppfylla uppdraget och uppsatta mål medan gården begränsar verksamhetens arbete utomhus.

Samnyttjande av lokaler

Byggnaden samnyttjas med skolan. Gymnastiksalen och matsalen är tillgängliga för uthyrning. Under den studerade perioden (2019-09-16 till 2019-12-16) har endast idrottshallen varit uthyrd 64 timmar vilket motsvarar 20 % av total tillgänglig tid. Utöver detta kan gården nyttjas av allmänheten när ordinarie verksamhet inte bedrivs på kvällar och helger. Staket runt gården innebär dock att den inte upplevs vara tillgänglig för allmänheten.

Framnäs villans förskola

Framnäs villan har två avdelningar, en för yngre barn och en för äldre barn med ca. 40 barn. Förskolan är byggd 1991 som en förskola. Byggnaden är en enplansbyggnad uppförd på markplatta med träfasad och plåtsadeltak. Förskolan har inte genomgått några större åtgärder sedan byggår vilket gör att det finns stora underhållsbehov. Köket är ett serveringskök som enbart serverar frukost och mellanmål. Investeringsmiddel är äskade för övergripande ROT-renovering 2022, detta är preliminärt godkänt.

Planerat underhåll de kommande 10 åren består till största del av utvändigt underhåll så som markåtgärder, ny lekutrustning, byte av träfasad, plåttak, fönster och entrédörrar. Invändiga åtgärder består till största del av renovering av badrum/våtrum, dörrar, målning av väggar, renovering av kök samt byte av lås- och passagesystem. För åren 11–30 år finns exempelvis planerat underhåll för brandlarmanläggning och takavvattning.

Framnäs villans förskolan har en gårdsyta på 1170 kvadratmeter. Förskolan ligger inom samma fastighet som en annan förskola samt en grundskola. Gården utgör en mycket liten del av fastigheten och är avgränsad med staket. Det är en liten gård som till största del består av asfalt- och sandytor. De oorganiserade ytorna utgörs av två gräsytor samt en smal remsa med gräs längs staketet. Staketet är nytt sedan 2020 men i övrigt är lekutrustningen i dåligt skick. Friytan är idag cirka 34 kvadratmeter per barn. Närheten till Borgmästarskolan gör att förskolan även har viss tillgång till den utemiljön. Det finns naturmark direkt utanför förskolegården men den är i nära anslutning (mindre än 45 meter) till öppet vatten/älven.

Verksamhetens bedömning av ändamålsenlighet

Verksamheten anger att förskolans lokaler överlag är väl anpassade för verksamheten med tillräckligt stora utrymmen och möjlighet att dela upp barngruppen. Det saknas dock utrymme för vila på storbarnsavdelningen och delvis hög ljudnivå påverkar arbetsmiljön. Utemiljön upplevs vara för liten och dåligt utrustad som uppmuntrar inte till lek eller utmanar barnens kreativitet. Förråd som skymmer sikten bidrar negativt till arbetsmiljön. Närområdet är dock en viktig resurs som nyttjas när personalresurser finns. Vidar anger personalen att förskolans storlek innebär utmaningar för att klara bemanningen vid exempelvis planering eller sjukdomar.

Sammantaget bedöms förskolans lokaler och lokalisering bidra till verksamhetens möjligheter uppfylla uppdraget och uppsatta mål medan gården begränsar verksamhetens arbete utomhus. Förskolans storlek anges som en utmaning för att klara uppdraget.

Samnyttjande av lokaler

Byggnaden är inte tillgänglig för andra verksamheter än förskola. Gården kan nyttjas av allmänheten när ordinarie verksamhet inte bedrivs på kvällar och helger. Staket runt gården innebär dock att den inte upplevs vara tillgänglig för allmänheten.

Kristallens förskola

Kristallens förskolan består av sex avdelningar, tre för äldre barn och två för yngre barn samt en specialavdelning för barn med stora funktionsvariationer. Totalt finns cirka 85 barn inskrivna på förskolan varav fem barn på specialavdelningen. Förskolan är byggd 2018 och består av moduler som hyrs av en privat hyresvärd. Detta är tänkt som en tillfällig ersättningslösning då den ursprungliga byggnaden revs 2016 på grund av mögelskador. Det tillfälliga bygglov som ligger till grund för byggnaden sträcker sig till 2022-09-01. Köket är ett mottagningskök.

Hyresvärden står för det mesta av underhållet invändigt och utvändigt i byggnaden. Det finns vissa återkommande fel som kan antas bero på att detta är en tillfällig byggnadslösning, exempelvis att avloppet i framförallt köket fryser och orsakar stock samt att delar av taket läcker i samband med snösmältning.

Kristallens förskolan har en inhägnad gårdsyta på 3140 kvadratmeter. Merparten av gårdsytan utgörs av asfalt samt mindre ytor med sand. De oorganiserade ytorna utgörs av gräsytor längs med staketet. Bredd på gräsytor varierar mellan tre och 13 meter. Cirka hälften av hälften av den oorganiserade ytan ligger på baksida av byggnad. Friytan är idag cirka 39 kvadratmeter per barn. Det mesta av lekutrustningen införskaffades i samband med att modulerna upphandlades och är i relativt gott skick. Naturytor utanför förskolegården utgörs av en samfällighet med främsta syfte att användas till lek och rekreation av förskola och intilliggande bostäder. Stor del av ytan är anlagd med bollplaner och lektytor. Den vegetationsbekladda ytan utgörs övervägande av gräsytor med inslag av mindre grupper med träd.

Verksamhetens bedömning av ändamålsenlighet

Verksamheten anger att enhetens ytor inomhus är för små. Det bidrar bland annat till hög ljudvolym, att det är svårt att dela upp barngruppen och att det blir en stökig arbetsmiljö. Genomgående korridorer på alla avdelningar bidrar särskilt till en stökig miljö. Utemiljön bedöms av personalen vara tillräckligt och möjliggör en överblick. Dock saknas möjlighet att dela upp barngrupper även utomhus och miljön upplevs torftig. Bristen på utrymme inomhus och kvaliteten på utomhusmiljön påverkar enligt personalen barnens möjligheter till rörelse, lek och vila negativt och försvårar verksamhetens arbete mot uppdraget och uppsatta mål. Verksamheten anger även att närmiljön håller hög kvalitet och kan bidra positivt till verksamhetens möjligheter att uppfylla uppdraget och nå uppsatta mål.

Sammantaget bedöms förskolans inomhusmiljö och gård begränsa möjligheterna för verksamheten att uppfylla sitt uppdrag, nå uppsatta mål och erbjuda en god arbetsmiljö. Förskolans lokaliseringen innebär att närmiljön kan nyttjas som en resurs.

Samnyttjande av lokaler

Byggnaden är inte tillgänglig för andra verksamheter än förskola. Gården kan nyttjas av allmänheten när ordinarie verksamhet inte bedrivs på kvällar och helger. Staket runt gården innebär dock att den inte upplevs vara tillgänglig för allmänheten.

Munkebergs förskola

Munkebergs förskola har åtta avdelningar på två enheter med fem avdelningar i huvudbyggnaden och tre avdelningar i paviljongen. Totalt finns omkring 140 barn på Munkebergs förskola varav omkring 85 barn i huvudbyggnaden och omkring 55 i paviljongen. Förskolan är även sommarförskola och samlar då barn från flera andra enheter.

Båda enheterna är byggda 1987 som enplansbyggnader på markplatta och är en enplansbyggnad med sadeltak. Det har inte gjorts några större underhållsåtgärder sedan byggår.

Limförtvålning har upptäckts i vissa delar och utredningsdokumentation finns, dock saknas undersökning av samtliga rum. Ventilationen är i stort behov av utbyte och utredningsdokumentation finns. Köket är ett tillagningskök och är i behov av utbyte eller reparation.

Planerat underhåll för huvudbyggnaden de kommande 10 åren består till största del av utvändigt underhåll så som åtgärder av stomme/grund, markåtgärder, ny lekutrustning, målning av fasad. Invändiga åtgärder består till största del av ny storköksutrustning, dörrar, golv, målning av väggar, renovering av badrum/våtrum, nytt lås- och passagesystem, ny fjärrvärmeväxlare och nytt ventilationssystem. För åren 11–30 år finns exempelvis planerat underhåll för ny brandlarmanläggning och nytt papptak.

Planerat underhåll för paviljongen de kommande 10 åren består till största del av utvändigt underhåll så som ny lekutrustning, fönster och markåtgärder. Invändiga åtgärder består till största del av renovering av badrum/våtrum, nytt lås- och passagesystem, ny storköksutrustning, dörrar, golv, innertak, målning av väggar, ny värmeväxlare, nytt ventilationssystem, nytt värmesystem samt nytt elsystem. För åren 11–30 år finns exempelvis planerat underhåll för ny brandlarmanläggning, nytt papptak.

Förskolan är fördelad på två olika fastigheter. Huvudbyggnadens gårdsyta uppgår till 3170 kvadratmeter och paviljongens gårdsyta uppgår till 2940 kvadratmeter. Gårdarna är tydligt separerade av en allmän gång- och cykelväg samt med staket för respektive gård.

Huvudbyggnadens gård har nästan en jämn fördelning mellan organiserade och oorganiserade ytor. De organiserade ytorna utgörs av asfalterade gångvägar samt ett flertal stora sandytor. De oorganiserade ytorna är mestadels gräsytor med inslag av buskar och träd. De olika typerna av ytor är relativt jämt spridda över gården. Friytan är idag cirka 37 kvadratmeter per barn. Det finns natueryta i direkt anslutning till gården.

Paviljongens organiserade ytor består till största del av sand som tillsammans med asfalt närmst huset utgör mindre än en tredjedel av totala gårdsytan. Resten av gården består av oorganiserade ytor i form av gräs och trädbevuxen mark. Friytan är idag cirka 54 kvadratmeter per barn. Det finns naturyta i direkt anslutning till byggnaden i norr men denna yta utgörs till stor del av klippt gräs som genomkorsas av flertal stigar och omges av flertal byggnader på nära avstånd. Nyttjandemöjligheten för en barngrupp kan anses som relativt låg i jämförelse med den skogsmark som finns på skolfastighetens västra sida.

Verksamhetens bedömning av ändamålsenlighet

Personalen anger att båda enheterna har goda grundförutsättningar för att bidra till verksamhetens arbete i enlighet med uppdrag och uppsatta mål. Det finns bland annat flera olika rum som möjliggör att dela upp barngrupp. Dock saknas plats för vila, lokalerna upplevs slitna och det finns detaljer så som tillgång till anslutningar för digitala hjälpmedel, belysning med mera som enligt personalen behöver förbättras för att kunna nyttja lokalerna optimalt. Vidare anger personalen att gården som är uppdelad på de två enheterna innebär att möjligheten att nyttja olika funktioner på de två gårdarna begränsas. Gårdarna anges vara dåligt utrustad för att uppmuntra till kreativitet och undervisning. Vidare anger personalen att saknas bland annat solskydd, vilket bedöms vara särskilt viktigt eftersom förskolan är sommarförskola. Närmiljön bedöms av personalen som värdefull för verksamheten.

Sammantaget bedöms lokalerna och förskolans lokaliseringen bidra till verksamhetens arbete i enlighet med uppdraget och uppsatta mål även vissa åtgärder för bland annat nyttjande av digitala hjälpmedel kan behövas. Gården bedöms dock begränsa verksamhetens arbete utomhus.

Samnyttjande av lokaler

Byggnaden är inte tillgänglig för andra verksamheter än förskola. Gården kan nyttjas av allmänheten när ordinarie verksamhet inte bedrivs på kvällar och helger. Staket runt gården innebär dock att den inte upplevs vara tillgänglig för allmänheten.

Tunaskolan

Tunaskolan är en grundskola för årskurs F-9 som består av två enheter, Tunaskolan med elever för F-9 med 510 elever och fd. Borgmästarskolan för F-3 med 140 elever. I Tunaskolan finns även en samlad anpassad grundskola för hela Luleå med omkring 95 elever sedan hösten 2018.

Skolan är byggd 1965 och delvis ROT-renoverad 2016–2019. Byggnaden består av fem byggnader med tegelfasad, delvis sadeltak och delvis pulpettak klädda i papp där A-huset är den största byggnaden. A-huset har källare i de yttre delarna av byggnaden och installationskulvert mellan källardelarna samt två plan med kök, matsal, bibliotek, anpassad grundskola samt hög- och mellanstadieskola. Fläktrum är tillbyggt som ett översta plan.

B-huset är i ett plan och inrymmer lågstadieskola. C-huset är har salar för trä- och textilslöjd och är sammanbyggt med E-huset som är sporthall. D-huset är en mindre, fristående byggnad och används i dagsläget enbart som förråd.

Samtliga byggnader har delvis renoverats under de senaste åren.

Generellt är byggnaden i bra skick även om en del behov kvarstår men köket som är ett produktionskök och matsal är dock i mycket dåligt skick. Matsalen är inte byggd för det antalet elever som finns på skolan idag och är heller inte anpassad efter den anpassade grundskolans behov. För att lösa situationen så har antalet matplatser utökats genom att elever äter i korridorsutrymmen och i klassrum. Det har i sin tur skapat brist på pedagogiska ytor och personalutrymmen. Den nuvarande situationen är inte acceptabel ur tillgänglighets- och arbetsmiljömässig synvinkel.

Planerat underhåll de kommande 10 åren består till största del av utvändigt underhåll så som åtgärder av mark, nya fönster, reparation av fasad, tak och takavvattning. Invändigt underhåll så som golv, innertak, målning av väggar, nytt lås- och passagesystem, nytt ventilationssystem. För åren 11–30 år finns exempelvis planerat underhåll för ventilationsystem, reparation av hissar, ny brandlarmanläggning och invändiga ytskikt. Saknas skrivning om kök och matsal.

Grundskolan F-9 och den anpassad grundskolan ligger inom samma fastighet och lokaler men gårdarna är tydligt avgränsade från varandra med entréer på olika sidor om skolbyggnaden. Grundskolan har en stor gård på drygt 1,5 hektar. Nästan två tredjedelar av gården utgörs av asfalt samt en stor grusplan som tidigare har spolats på vintern. Dock har grusplanen samt ytor runt om de senaste åren upplåtits till bland annat VA- projektet Östra Länken och därmed inte varit tillgänglig för barnen. Den oorganiserade ytan utgörs av ett skogsparti på baksidan av den västra skolbyggnaden, några mindre grönytor i utkant av gården samt mindre planteringsytor som bryter upp de stora, centralt belägna asfaltsyterna. Om gården återställs i storlek efter VA-projektet har barnen tillgång till cirka 31 kvadratmeter friyta per barn. Ett stort område med tallskog ligger i direkt anslutning till skolfastigheten.

Delar av utemiljön närmast cykelparkeringen och entrén i anslutning till Mjölkuddsvägen är utsatta för buller över gällande riktvärden (upp till 60 dBA ekvivalent ljudnivå, beräknat värde). Detta bedöms dock inte påverka platser som används för lek, vila eller pedagogisk verksamhet.

Den anpassade grundskolan har en egen gård som är avgränsad med staket. Andelen oorganiserad yta är i nuläget mindre än de organiserade. Många av lekredskapen är placerade på nivåstabila underlag som gummiasfalt då det är en anpassning efter verksamhetens behov. Det ligger en beställning på att utöka gårdsytan för den anpassade grundskolan. Totala gårdsytan kommer då att öka med cirka 1 180 kvm. Idag utgörs den delen av gräsyta. Efter en utökning av gårdsytan kommer friytan vara cirka 25 kvadratmeter per barn. Fram till dess har de cirka 14 kvadratmeter per barn. Det finns natURYta med tallskog direkt utanför gården.

Verksamhetens bedömning av ändamålsenlighet

Verksamheten anger framförallt att lokalerna inte är anpassade för antalet elever. Det skapar enligt personalen bland annat brist på gruppum, platsbrist i matsal och i specialsal för exempelvis slöjd och idrott. Det bidrar till att undervisning inte kan bedrivas på önskvärt sätt, hög ljudnivå och stressig miljö i övrigt. Särskilt lyfts bristen på lugn och ro vid lunch. Personalen anger att lokalerna inte gynnar verk-

samheten utan det är schemat eller tillgången till lokaler som styr verksamheten. Det påverkar även fritidsverksamheten negativt. Gården upplevs generellt vara av torftig även om komplettering av lekutrustning från fd. Munkebergsskolan upplevs som positivt. Upplag till följd av pågående arbete med Östra länken bidrar negativt. Torftig utemiljö begränsar elevernas möjligheter till rörelse och aktivitet utomhus enligt personalen. Skogsområdet och Tunavallen i skolans närområde bedöms av personalen som en viktig resurs för undervisning.

Vidare lyfter verksamheten att de delar av skolan som har renoverats uppfattas som trivsamma miljöer. Verksamheten anger även att den stora skolan med flera årskurser bidrar till ökad samverkan mellan personalen samt god tillgång till olika funktioner för att klara uppdraget och uppsatta mål.

Sammantaget bedöms skolans lokaler inte vara anpassade för antalet elever och därmed begränsa verksamhetens arbete med uppdraget och mot uppsatta mål eller erbjuda god arbetsmiljö. Trots att skolan har många funktioner för att vara ändamålsenlig för skola med bland annat grupprum och specialsalar så innebär elevantalet att dessa funktioner inte kan nyttjas fullt ut. Gårdens nuvarande status bedöms begränsa elevernas möjligheter till aktivitet och rekreation medan skolans lokalisering är en resurs för verksamheten.

Samnyttjande av lokaler

På Tunaskolan finns flera uthyrningsbara lokaler i form av fotolab, fotolokal, hemkunskap och sporthall. Flera av lokalerna kräver dock särskild kunskap om utrusningen och kan inte hyras ut till allmänheten. Under den studerade perioden (2019-09-16 till 2019-12-16) har lokaler i Tunaskolan totalt varit uthyrda i 406 timmar vilket motsvarar 21 % av total tillgänglig tid. Sporthallen är den överlägset mest uthyrda lokalen och var under den studerade perioden uthyrd 94 % av tillgänglig tid. Utöver uthyrningsbara lokaler finns lekutrustning som kan nyttjas av allmänheten på tider när inte ordinarie verksamhet bedrivs på kvällar och helger.

Tunaskolan fd. Borgmästarskolan

Tunaskolan är en grundskola för årskurs F-9 som består av två enheter, Tunaskolan med elever för F-9 med 510 elever och fd. Borgmästarskolan för F-3 med 140 elever.

Fd. Borgmästarskolan är ligger omkring en kilometer från Tunaskolan. Skolan är byggd 1970 och är uppförd med träfasad och sadeltak med papp. Entréplan nyttjas idag av Borgmästarens skola och förskola och ett tillbyggt fläktrum finns på övre plan. I byggnaden finns även källare med skyddsrum.

Flera större åtgärder har gjorts löpande, bland annat fönsterbyte 2015, nya dörrpartier 2018, ny ventilation 2009 och ny fjärrvärmeväxlare och konvertering köldmedia 2017. Sporthallen har haft en vattenskada som gjort att den renoveras under 2021. Byggnaden har tryckimpregnerat trämaterial inbyggt i grundkonstruktionen som delvis bytts ut. Dock återstår vissa luktproblem vilket troligtvis beror på detta. Personalutrymmen delas med skolans personal. Köket i byggnaden är ett mottagningskök som främst nyttjas av skolan.

Planerat underhåll de kommande 10 åren består till största del av utvändigt underhåll så som ny lekutrustning och markåtgärder. Invändiga åtgärder består till största del av renovering badrum/våtrum, dörrar, målning av väggar, ny brandlarmanläggning, nytt elsystem och nya storköksmaskiner. För åren 11–30 år finns exempelvis planerat underhåll för staket, luftbehandling, värmeväxlare, fönster och renovering av stommen/grunden.

Skolans gårdsyta uppgår till 11 420 kvadratmeter. Fastigheten inrymmer även två förskolor. De organiserade ytorna är till stor del asfaltsytor samt en stor grusplan i södra hörnet. De flesta av lekredskapen är lokaliserade i närheten av byggnaden. Gården är stor och består till största del av oorganiserade ytor som främst är lokaliserade mot gårdens ytterkanter. Delar av gården utgörs av mellanrum (mellan förskolebyggnad och andra förskolans staket) och baksidor på byggnader. De oorganiserade ytorna utgörs till störst del av ett skogsparti som övergår i gräsyta. Därutöver finns det

rena gräsytor samt planterad vegetation. Stora delar av gräsyterna är lokaliserade på byggnadens baksida och mellan förskolebyggnad och staket. Friytan är idag cirka 82 kvadratmeter per barn. Det finns naturmark utanför fastigheten men den är i nära anslutning (mindre än 45 meter) till öppet vatten/älven.

Verksamhetens bedömning av ändamålsenlighet

Verksamheten anger att lokalerna för skola är små och det saknas grupprum. Det innebär bland annat begränsad tillgång till personalutrymmen och begränsar möjligheten att bedriva undervisning i mindre grupper, vilket påverkar barn med särskilda behov extra mycket. Tillgång till idrottshall ses som positivt av personal i skolan och på fritids. Vidare anger personalen att den relativt lilla skolan bidrar till elevers trygghet och närhet till hemmet. Utemiljön bedöms av personalen ge goda förutsättningar för olika typer av utomhusaktiviteter, men är i behov av renovering. Närmiljön är en kvalitet för verksamhetens möjligheter att uppfylla uppdraget och uppsatta mål.

Sammantaget bedöms lokalerna begränsa verksamhetens arbete med uppdraget och mot uppsatta mål medan gården har förutsättningar att nyttjas för lek, aktivitet och undervisning. Skolans lokalisering innebär att närmiljön kan nyttjas som en resurs för verksamheten.

Samnyttjande av lokaler

Byggnaden samnyttjas med förskolan. Gymnastiksalen och matsalen är tillgängliga för uthyrning. Under den studerade perioden (2019-09-16 till 2019-12-16) har endast idrottshallen varit uthyrd 64 timmar vilket motsvarar 20 % av total tillgänglig tid. Utöver uthyrningsbara lokaler finns lekurustning som kan nyttjas av allmänheten på tider när inte ordinarie verksamhet bedrivs på kvällar och helger. Vintertid finns även en spolad yta för skridskor som är tillgänglig för allmänheten på kvällar och helger.

Planeringsförutsättningar

Utvecklingsinriktningen för Luleå som beskrivs i program till Vision Luleå 2050 anger att år 2050 kommer befolkning i kommunen närma sig 100 000 invånare. Tillväxten kan dock komma att ske snabbare i och med flera stora etableringar i regionen och kommunfullmäktige har beslutat att planering ska ske för 100 000 invånare till år 2040. Det innebär en befolkningsökning med omkring 20 000 personer på 30 år.

För att klara detta måste kommunens alla delar från omsorg, kultur- och fritidsutbud, infrastruktur och bostäder till skola och förskola skapa förutsättningar för att möta befolkningsökningen.

Befolkningsprognos

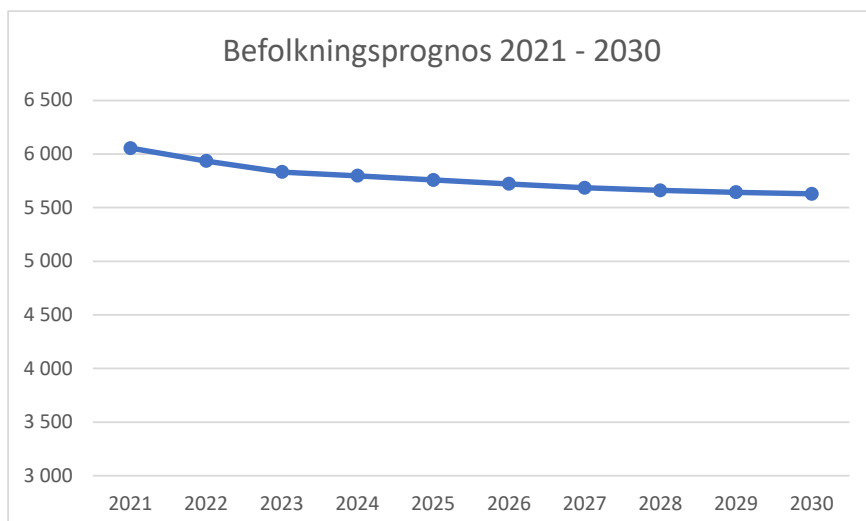
Varje år görs en befolkningsprognos för att bedöma förändringar i befolkningsmängd i kommunen och dess olika delområden. Befolkningsprognosen som genomfördes 2020 baseras bland annat ett antagande om en befolkningsökning med 400 personer per år, demografisk förändring, utflyttning och inflyttning och planer för nybyggnation av bostäder som är kända vid tillfället.

Befolkningsprognosen för Notviken visar en svagt negativ utveckling under prognosperioden. Prognosen för barn i förskola och skola visar en kraftig minskning av barn i förskoleålder medan utvecklingen i övriga åldersgrupper är i stort sett oförändrad.

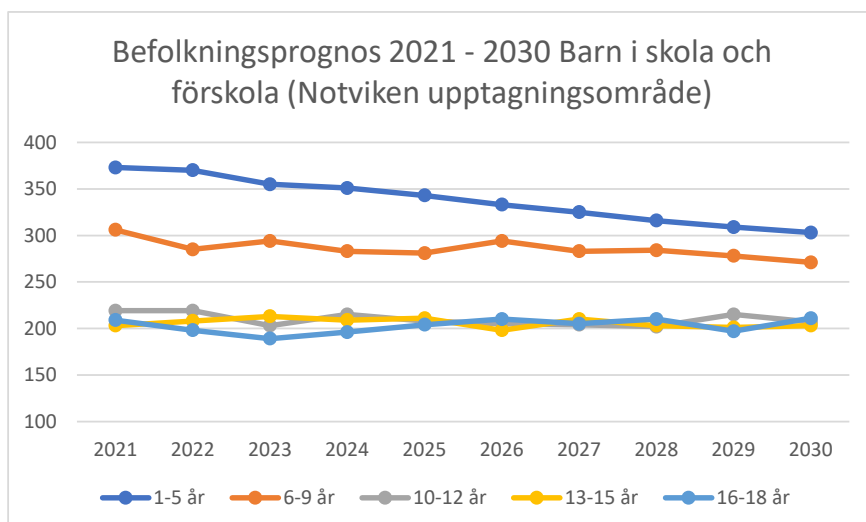
Osäkerheter

Prognosen är långsiktig och rymmer flera osäkerheter så som migration och nyproduktion av bostäder. Det innebär bland annat att i områden med hög nyproduktion är prognosen mer osäker framförallt i slutet av prognosperioden.

Prognosen från 2021 baseras på tillgänglig data 2020-12-31 och tar inte hänsyn till den förväntade tillväxten i och med stora etableringar i Luleå och hela norra regionen.

Diagrammet visar prognostiserad befolkningsutveckling i Notviken och Mjölkudden mellan 2021 - 2030.

Diagrammen visar prognostiserad befolkningsutveckling för barn i skola och förskola mellan 2021 - 2030. Notvikens upptagningsområde omfattar även Karlsvik.

Nybyggnation under prognosperioden

Den ökade tillväxten och målet om 100 000 invånare till 2040 förväntas leda till ökad takt i nyproduktion av bostäder.

Förväntad nybyggnation under prognosperioden utgörs av ny flerbostadsbebyggelse på Notviken. Nybyggnationen bedöms skapa förutsättningar för ytterligare omkring 100 till 150 personer. Hur stor andel av tillkommande befolkning som utgör barn i förskola eller skola har inte bedömts i dagsläget.

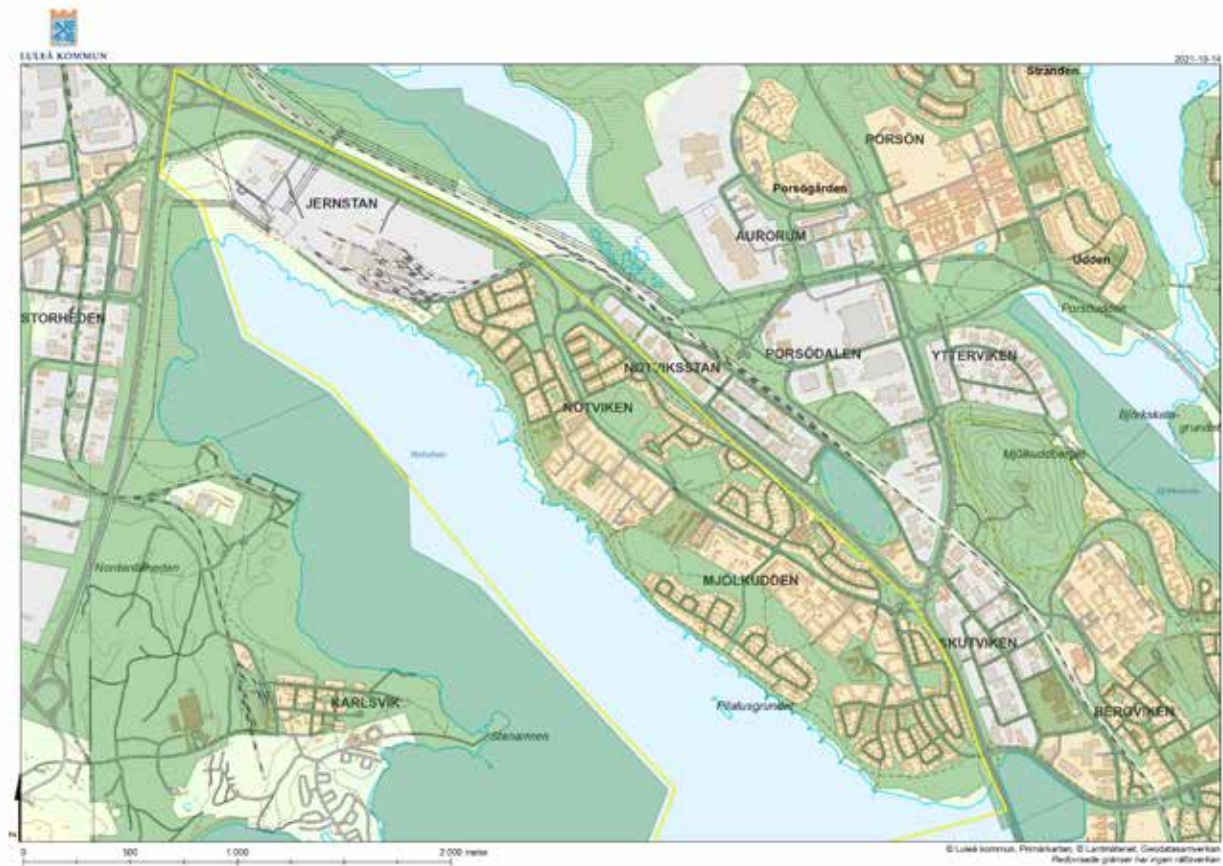
Det fria skolvalet

Det fria skolvalet innebär att vårdnadshavare kan välja en annan skola än anvisad skola för sitt barn. 2021 var det ett nettoutflöde från Notviken till andra områden på c:a 17 % av folkbokförda elever F-9. Det är en minskning från tidigare år då det varit runt 20 %. Som planeringsförutsättning antas nettoutflöde till andra områden fortsatt vara 17 %.

Kommunalt markinnehav

Det kommunala markinnehavet är strategisk fördel vid planering av skolor och förskolor eller annan kommunal verksamhet.

Kommunens markinnehav i området utgörs till största del av större grönområden och fastigheter för skola eller omsorgsverksamhet.

Kartan visar kommunalt markinnehav (mörkgönt område) och områdesgränsen för Notviken (gul linje).

Utvecklingsalternativ

Utvecklingsalternativen baseras på de utgångspunkter som beskrivs i *Generella utgångspunkter vid planering av verksamhetslokaler för skola och förskola* och *Planeringsförutsättningar*. Utöver det behov av skola och förskola som beskrivs i *Planeringsförutsättningar* ska alternativen även ta höjd för ytterligare behov skola och förskola i framtiden.

Nedan beskrivs två utvecklingsalternativ, utvecklingsalternativ 1 och 2. Alternativen har inte värderats eller rangordnats.

Utvecklingsalternativ 1

Den övergripande inriktningen för utvecklingsalternativ 1 (UA1) är att nuvarande struktur för skolor bibehålls, att Borgmästarens och Framnäs villans förskolor slås ihop till en enhet. Strukturen för förskolor i övrigt är oförändrad.

Det innebär att

- Borgmästarskolan F-3 med två klasser per årskurs bibehålls. Skolans lokaler utökas och omfattar hela nuvarande byggnad. Viss anpassning till verksamheten sker med exempelvis fler grupprum.
- Tunaskolan F-3 med två klasser per årskurs samt 4-9 med tre klasser per årskurs och anpassad grundskola bibehålls. Det innebär även viss anpassning till verksamheten med nytt kök, utökad matsal och personalutrymmen samt ny eller utökad idrottshall och en ny multiarena.
- Utemiljön som tillhör den anpassade grundskolan på Tunaskolan utökas och anpassas enligt tidigare plan.
- Framnäs villan och Borgmästarens förskola blir en enhet. Nuvarande Framnäs villans förskola rivs och ersätts med ny byggnad för 6-8 avdelningar och förskolegården utökas.
- Kristallens förskola bibehålls. De moduler som utgör Kristallens förskola ersätts med ny förskola på samma plats.
- Munkebergs förskola bibehålls. Nuvarande byggnader byggs samman med ett gemensamt kök och matsal och förskolan utökas med två avdelningar. För detta krävs att nuvarande gång och cykelväg genom förskolans område flyttas samt ändrad detaljplan.

UA1 innebär viss överkapacitet i årskurs F-3 vilket möjliggör för ytterligare elever utöver bedömningen utifrån befolkningsprognos och nybyggnation av bostäder i området, se *Planeringsförutsättningar*. För att klara eventuellt ytterligare behov av förskola i området innebär UA1 även att utbyggnad av förskola på fd. Munkebergsskolan säkerställas vid fortsatt planering.

Utvecklingsalternativ 2

Den övergripande inriktningen för utvecklingsalternativ 2 (UA2) är att samla skola för årskurs F-9 Tunaskolan. Tunaskolan blir då en treparallellig skola för F-9 med omkring 700 elever samt 100 elever inom anpassad grundskola.

Inriktningen för förskolan är att Borgmästarens och Framnäs-villans förskolor slås ihop till en enhet. Strukturen för förskolor i övrigt är oförändrad.

Det innebär att:

- Framnäs-villan och Borgmästarens förskola slås ihop till en enhet. Nuvarande Borgmästarskolan byggs om till förskola för mellan sex och åtta avdelningar samt anpassningar av kök och matsal.
- Tunaskolan anpassas för ytterligare elever med nytt kök, utökad matsal, klassrum och personalutrymmen samt ny eller utökad idrottshall och en ny multiarena.
- Utemiljön som tillhör den anpassade grundskolan på Tunaskolan utökas och anpassas enligt tidigare plan.
- Kristallens förskola bibehålls. De moduler som utgör Kristallens förskola ersätts med ny förskola på samma plats.
- Munkebergs förskola bibehålls. Nuvarande byggnader byggs samman med ett gemensamt kök och matsal och förskolan utökas med två avdelningar. För detta krävs att nuvarande gång och cykelväg genom förskolans område flyttas samt ändrad detaljplan.

I alternativet tillgodoses inte ytterligare behov av skola utöver utöver befolkningsprognos och nybyggnation av bostäder, se *Planeringsförutsättningar*.

För att klara eventuellt ytterligare behov av förskola i området innebär UA1 även att utbyggnadsmöjlighet av förskola på fd. Munkebergsskolan säkerställas vid fortsatt planering.

Nollalternativ

Nollalternativet beskriver den sannolika utvecklingen i området om inget av utvecklingsalternativen genomförs.

Nuvarande byggnader för skola och förskola i området utgör grunden för nollalternativet. För samtliga byggnader innebär nollalternativet att underhåll sker enligt plan de närmaste 10 åren, se *Nulägesbeskrivning - Skolor och förskolor* och att andra verksamhetsanpassningar genomförs.

Kristallens förskola utgörs av moduler. Nollalternativet innebär att Kristallens förskola bli permanent och att nuvarande moduler friköps och permanentas eller ersätts med nybyggnation.

Tillgången till idrottshall på Tunaskolan är i dagsläget begränsad. Nollalternativet innebär därför att elever från Tunaskolan delvis nyttjar idrottshallen på Borgmästarskolan för idrottsundervisning.

Utöver planerat underhåll innebär nollalternativet även att:

- Tunaskolans matsal och kök byggs om och ut enligt tidigare plan för att klara nuvarande elevantal.
- Utemiljön som tillhör den anpassade grundskolan på Tunaskolan utökas och anpassas enligt tidigare plan.
- Övrig utemiljö på Tunaskolan anpassas för elever i årskurs F-3 samt byggnation av tidigare planerad multiarena
- Eventuellt anpassning av kök och matsalsyta på Borgmästarens skola och förskola

Alternativ

Utöver de utvecklingsalternativ som beskrivs i föregående text har även andra alternativ för utveckling av skolor och förskolor studerats. Dessa har dock avfärdats i ett tidigt skede då de inte uppfyller de utgångspunkter som utredningsarbetet baseras på eller av andra anledningar inte är lämpliga eller möjliga.

- Samla årskurs F-3 på Borgmästarskolan

Ej aktuellt på grund av långa avstånd till Mjölkudden och risk att man då istället väljer skola i ett annat område vilket skulle innebära minskad blandning av barn med olika socioekonomisk bakgrund.

- Flytta anpassad grundskola till annan plats i kommunen

Ej aktuellt då verksamheten nyligen har utretts och flyttas för att få en samlad funktion. Stora resurser har lagts på planering och genomförande. Elever inom anpassad grundskola är en särskilt utsatt grupp.

- Ny förskola på grönyta i anslutning till Mjölkuddens cirkulationsplats

Ej aktuellt på grund av störande trafikbuller.

- Ny skola på samma fastighet som fd. Munkebergsskolan

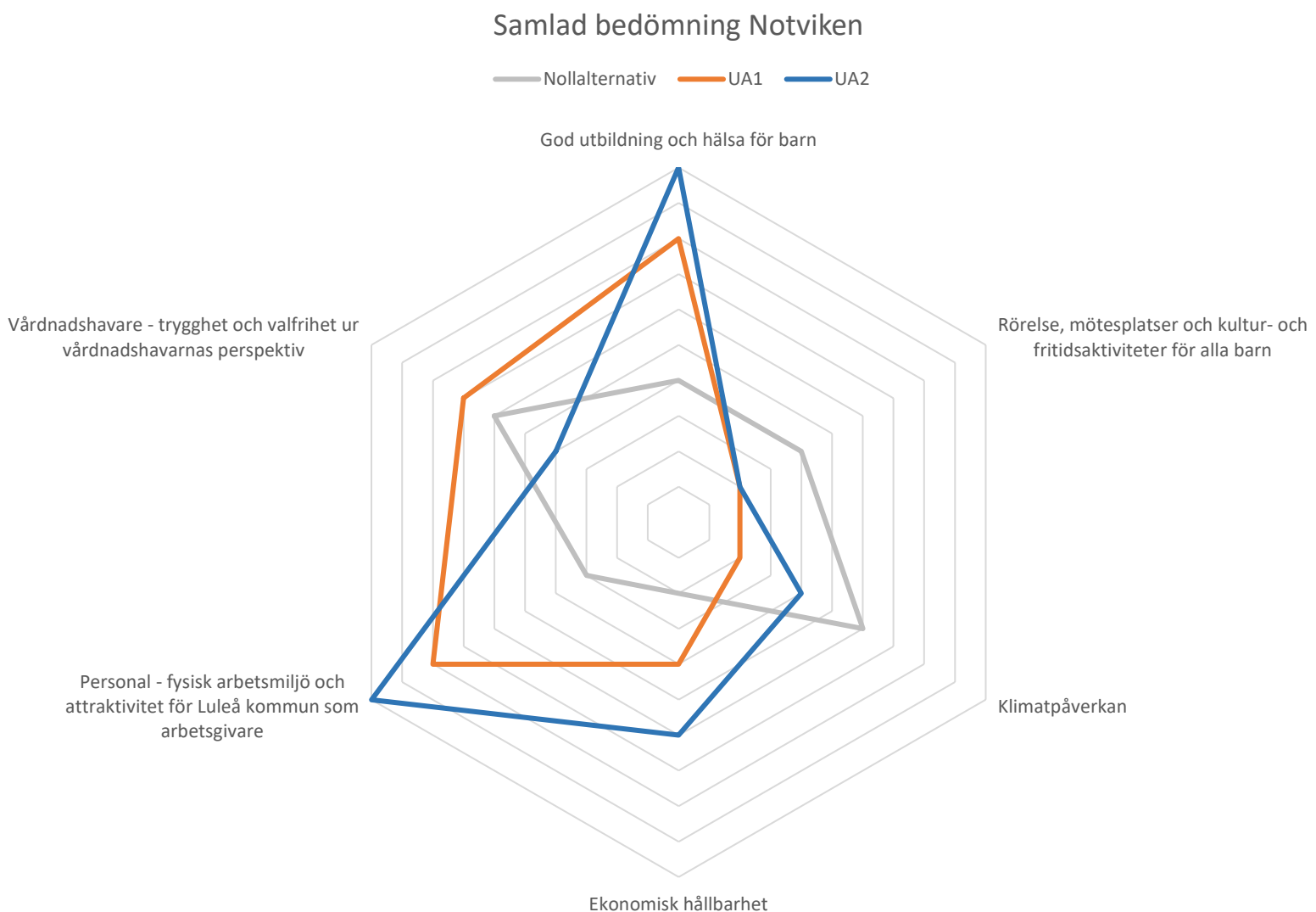
Ej aktuellt med hänvisning till beslut i kommunfullmäktige 2021-01-25 §31 att redan verkställda beslut kvarstår.

Konsekvensbedömning

Strukturen av skolor och förskolor har bedömts utifrån ett samhällsperspektiv och ett serviceperspektiv med särskilt fokus på barn. Samhällsperspektivet utgår från kommunens nio övergripande mål för hållbar utveckling. Serviceperspektivet utgår från kommunal ekonomi, kommunen som arbetsgivare samt vårdnadshavares uppfattning om skolan och förskolan.

Samlad bedömning

Konsekvenserna av utvecklingsalternativen jämförs med konsekvenserna av ett nollalternativ.

Diagrammet visar den sammanvägda bedömningen av de olika utvecklingsalternativen.
Ju större yta alternativet täcker, desto bättre uppfylls det som eftersträvas.

God utbildning och hälsa för barn

Den här delen hänger ihop med mål 1 i Vision Luleå 2040, *Luleås invånare har god och jämlik hälsa*. Det handlar om alla barns möjlighet till likvärdig utbildning och att utjämna socioekonomiska skillnader. Här bedömer vi också hur lokalerna stödjer skolans uppdrag.

Båda utvecklingsalternativen bidrar till att nå målet om god och jämlik hälsa. Alternativen innebär bättre förutsättningar för att bibehålla och rekrytera utbildad och legitimerad personal främst i förskolan. UA1 innebär även ökad tillgång till elevhälsa och ökad socioekonomisk blandning av elever i skolan. Därmed bedöms UA1 i högre utsträckning bidra till målsättningen.

Rörelse, mötesplatser och kultur- och fritidsaktiviteter för alla barn

Den här delen hänger ihop med mål 3 i Vision Luleå 2040, *Luleås invånare har ett socialt, kulturellt och fysiskt aktivt liv*. Det handlar om barns möjlighet att få röra på sig varje dag och tillgång till mötesplatser och kultur- och fritidsaktiviteter.

Båda utvecklingsalternativen bedöms motverka målsättningen om socialt, kulturellt och fysiskt aktivt liv. Den negativa påverkan på möjligheten att nå målet består främst av minskad friyta i anslutning till Tunaskolan och minskad tillgång till ytor för lek, rekreation och möten för allmänheten. Alternativen innebär dock ökad tillgång till friyta för förskolan samt förbättrad tillgång till idrottshall för föreningslivet. UA2 innebär även ökad tillgänglighet till skolbibliotek. Båda alternativen innebär en risk att eventuella kulturmiljövärden påverkas negativt.

Klimatpåverkan

Den här delen hänger ihop med mål 3 i Vision Luleå 2040, *Luleå har ingen påverkan på klimatet*. Här har vi bedömt vilken klimatpåverkan som alternativen har.

Båda utvecklingsalternativen riskerar att leda till negativ klimatpåverkan och bedöms motverka möjligheterna att nå målet. Den negativa påverkan består främst av effekter vid nybyggnation till följd av transporter och material. UA1 innebär mer nybyggnation och mer lokalyta än UA2 och därmed bedöms alternativet motverka möjligheten att nå målet i

högre utsträckning.

Ekonomisk hållbarhet

Här bedöms de övergripande ekonomiska konsekvenser för alterantiven.

Båda utvecklingalternativen och nollalternativet innebär stora kostnader för investering och underhåll. Både UA1 och UA2 innebär utökad förskoleverksamhet vilket påverkar den totala budgeten men bedöms inte påverka kostnaden per barn i förskolan. UA1 innebär större investeringskostnader, stora överytor i skollokaler och en mindre effektiv bemanning i skolan jämfört med UA2. Därmed bedöms UA2 i något högre grad bidra till ekonomisk hållbarhet än UA1.

Personal

Den här delen handlar om fysisk arbetsmiljö och om attraktivitet för Luleå kommun som arbetsgivare.

Båda alternativen innebär åtgärder i befintliga lokaler och nybyggnation. Därmed bedöms verksamhetens behov av ändamålsenliga lokaler och god arbetsmiljö kunna säkerställas. För förskolan innebär alternativen även förbättrade förutsättningar för kollegial samverkan och möjlighet till heltidstjänster på ett och samma arbetsställe. UA1 innebär dock sämre förutsättningar för skolan att säkerställa kollegial samverkan och möjlighet till heltidstjänster på ett och samma arbetsställe jämfört med UA2. Därmed bedöm UA2 i högre uträkning bidra hög kvalitet ur ett personalperspektiv.

Vårdnadshavare

Den här delen handlar om trygghet och valfrihet ur vårdnadshavarnas perspektiv.

Båda utvecklingsalternativen innebär ökad valfrihet i förskolan i och med att alternativen tillgodoser behovet av förskoleplatser inom området. UA2 leder dock minskad valfrihet i skolan då all skolverksamhet samlas på samma plats. UA2 innebär även en stor skolenhet vilket påverkar upplevelsen av elevers trygghet negativt. UA1 bedöms i högre uträkning bidra till valfrihet och upplevelsen av elevers trygghet. Därmed bedöm UA1 i högre uträkning bidra hög kvalitet ur ett brukarperspektiv.

Samhällsperspektivet

Bedömningen av samhällsperspektivet utgår från kommunens nio övergripande mål, se *Styrande dokument*.

Bedömningen har skett stegvis. I första steget bedömdes om utvecklingsalternativen kan antas ha en betydande påverkan på möjligheten att nå målen. Alternativen bedömdes ha betydande påverkan på:

- Mål 1. Luleås invånare har en god och jämlik hälsa
- Mål 3. Luleås invånare har ett socialt, kulturellt och fysiskt aktivt liv
- Mål 5. Luleå har ingen påverkan på klimatet
- Mål 6. Luleås invånare bor i ett gott grannskap
- Mål 7. Luleås invånare har ett hållbart vardagsliv
- Mål 9. Luleås invånare har arbete

Varje mål har ett antal aspekter som förklarar målet. I steg två bedömdes vilka aspekter som var relevanta för att beskriva alternativens effekter. Vissa aspekter är representerade i flera mål och för att inte bedöma dessa aspekter flera gånger valdes ytterligare mål bort.

Slutligen har alternativen bedömts utifrån:

Mål 1. Luleås invånare har en god och jämlik hälsa

- utjämna socioekonomiska skillnader
- ge likvärdiga förutsättningar för utbildning
- minska risker att utsättas för buller

Mål 3. Luleås invånare har ett socialt, kulturellt och fysiskt aktivt liv

- främja rörelse varje dag
- brett utbud av kultur- och fritidsaktiviteter

- förutsättningar för möten mellan människor

Mål 5. Luleå har ingen påverkan på klimatet

- Minska utsläppen av klimatpåverkande ämnen för att uppfylla Parisavtalet och de mål EU, Sverige och Luleå har satt upp

Bedömningen av utvecklingsalternativens effekt på varje aspekt utgjorde utgångspunkt för den samlade bedömningen av utvecklingsalternativens bidrag till eller motverkan till att nå målen.

Mål 1. Luleås invånare har en god och jämlik hälsa

Möjligheten att bidra till eller motverka målet har främst bedömts utifrån alternativens påverkan på möjligheten att utjämna socioekonomiska skillnader, likvärdiga förutsättningar för utbildning och risken att utsättas för buller.

Förutsättningar

Socioekonomi

Under en lång period har skolsegregationen ökat i Sverige vilket vi även kan se i Luleå. För att bryta den trenden är det en stor fördel om elever med olika förutsättningar går på samma skola. I skolforskningen lyfter man vikten av att blanda elever med olika socioekonomiska förutsättningar i en klass, då finns bra förutsättningar för att resultaten förbättras.

Skolan och förskolan har en nyckelfunktion inom samhällsbyggandet. Rätt lokaliserade och byggda har de stor potential att främja integration och jämlikhet och på så sätt bidra till att utjämna sociala skillnader. I Luleå finns goda möjligheter att placera skolor strategiskt så att barn och elever med olika förutsättningar och från olika delar av området går på samma förskola eller skola.

Socioekonomiska förutsättning i olika geografiska områden i Luleå har analyserats i Luleås sociala kompass från 2019, se Inledning. Notviken beskrivs som tre områden med vitt skilda socioekonomiska förutsättningar. Totalt finns 123

barn inom upptagningsområdet som lever i familjer med ekonomisk utsatthet. Forskning pekar mot att boendesegregation och skolval är avgörande faktorer bakom ökad skolsegregation.

Notviken är ett blandat område ur socioekonomisk synvinkel vilket innebär att det finns förutsättningar för att barn och elever med olika bakgrund möts i förskolan och skolan. En stor andel av eleverna (ca. 25% 2021) väljer dock kommunal eller fristående skola i ett annat område. Barn från resursstarka familjer nyttjar i högre utsträckning det fria skolvalet. Därmed finns risk att skolan i Notviken inte får den blandning av elever som eftersträvas.

Nettotutflödet av elever från Notviken är 17 % vilket visar att elever från andra områden väljer att gå skola i Notviken.

Likvärdig utbildning

Förutsättningarna för likvärdig utbildning har i det här arbetet främst fokuserat på tillgång till elevhälsa och förutsättningar för utbildad och legitimerad personal i skolan och förskolan samt den fysiska miljön i skolan och förskola.

Svensk skola har förändrats från en undervisning som riktar sig till gruppen till ett mera individuellt lärande. Det ställer större krav på att skolan kan tillgodose olika former av stöd så att skolan är en tillgänglig lärmiljö för alla elever. Likvärdig utbildning är inte samma som lika utbildning för alla.

Kraven från staten är att varje skola ska kunna erbjuda legitimerade lärare i alla ämnen vilket innebär att det behöver finnas många olika lärare på en skola som var och en är legitimerad i några av elevens ämnen. En stor del av skolorna måste erbjuda svenska som andraspråk till de elever som har rätt till det. Dessa elever behöver ofta modersmålsundervisning och ibland även studiehandledning på sitt modersmål.

Varje skola ska ha en elevhälsa där kurator, skolsköterska och specialpedagog ingår, de bildar ett elevhälsoteam som träffas regelbundet. På en skola där dessa kompetenser kan träffas ofta finns goda förutsättningar för att ge eleven ett bra stöd. En förutsättning för detta är att kurator, skolsköterska, specialpedagog och rektor finns på skolan dagligen.

Begreppet likvärdig utbildning gäller även för förskolan. Barn ska ha tillgång till en utbildning av lika kvalitet i förskolan. Utbildningen verka kompenserande för att uppväga skillnader i barns olika förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Skolans storlek har begränsad betydelse på elevernas resultat även om socioekonomiskt utsatta barn tenderar att gynnas av mindre enheter. Socioekonomisk blandning och kamratrelationer har i högre utsträckning påverkan på resultaten liksom lärarnas förmåga att undervisa i ett särskilt ämne.

Budgeten för varje förskola och skola avgörs av antalet barn eller elever som går där. Små enheter har mindre budget vilket begränsar möjligheterna att erbjuda heltidstjänster, tillhandahålla personal för olika stödfunktioner, tillgång till elevhälsa med mera. Skolan i Luleå har ett strukturbidrag som ger ett tillägg i skolornas budget utifrån områdets socioekonomiska utmaningar, Tunaskolan hör ett av tre prioriterade områden i Luleå.

I Luleå kommun generellt och i Notviken är andelen behörig personal hög jämfört med övriga Sverige, se tabell nedan. Pensionsavgångar, ökad specialisering inom läraryrket och ökad konkurrens från andra uppdragsgivare och branscher innebär dock en risk för minskad andel behörig personal i skolor och förskolor på sikt.

Enhet	Andel behöriga lärare/ pedagoger per enhet
Kristallens förskola	förskollärare: 62 % (13) barnskötare: 38 % (8)
Borgmästarens förskola	förskollärare: 43 % (3) barnskötare: 57 % (4)
Framnäs villans förskola	förskollärare: 100 % (4) barnskötare: 75 % (3)
Munkebergs förskola	förskollärare: 100 % (18) barnskötare: 90 % (9)
Tunaskolan - Borg (F-3)	90 % (19 st)
Tunaskolan F-3	94 % (16 st)
Tunaskolan 4-9	78 % (32 st)

Tabellen visar andel behöriga lärare och pedagoger i Notviken (totalt antal behöriga lärare och pedagoger inom parentes).

Skolors och förskolors fysiska miljön ska stödja det pedagogiska arbetet och skapa förutsättningar för att uppnå målen i läroplanen. Det betyder bland annat att det ska finnas rum som främjar koncentration, återhämtning, samarbete, kreativitet och fysisk aktivitet. Det betyder även att det måste finnas funktioner som stödjer undervisningen så som specialsalar för exempelvis gymnastik eller slöjd.

Elever har fått beskriva vad som är viktigt i skolan för att skapa förutsättningar för lek/aktivitet, vila och studiero. Personal på de olika enheterna i området har fått bedöma om och hur byggnaden och tillhörande utemiljö stödjer eller begränsar möjligheten att uppfylla sitt uppdrag, nå uppsatta mål och erbjuda en god arbetsmiljö. Nedan redovisas en sammanfattning av personalens bedömning, läs mer i *Inledning*.

De lite yngre eleverna vill att det ska finnas en inhägnad skolgård med skogspartier och lekredskap samt ytor för sport som basket, bandy, fotboll och klättring. Eleverna tycker att det är viktigt att lokalerna har en god ventilation och ljusinsläpp. Det ska finnas skåp för att hänga av sig, bänkar med lock samt soffor. Toaletterna ska vara uppdelade för tjejer och killar. Eleverna önskar även lokaler för syslöjd, teknik-och metallslöjd och bibliotek med läshörna.

Många av de äldre elevernas åsikter om skolan handlar om möjligheter att vara aktiv på rasten men även att skolan upplevs vara för liten för antalet elever och en stressig miljö. Eleverna tycker att lokalerna bidrar till en stressig miljö framförallt lunchsituationen men även när man ska hinna ta sig mellan lektioner. Eleverna efterfrågade miljöer inom - och utomhus för vistelse och aktivitet när det inte är lektioner, exempelvis multisportarena/isrink, bord och bänkar. Eleverna efterfrågar mer åtskilda utrymmen att vistas i utanför lektionstid.

Personalen på samtliga förskolor i området anger att förskolans läge och möjlighet att nyttja närområdet är en resurs för verksamheten. Borgmästarens och Framnäs villans förskolor uppger dock att förskolegården är för liten och begränsar verksamhetens möjlighet att uppfylla sitt uppdrag och nå uppsatta mål. Framnäs villans förskola bedömer även att förskolans storlek innebär begränsningar för verksamheten och det saknas utrymme för vila för de äldre barnen.

Kristallens förskola bedöms vara för liten för antalet barn. Både inomhus- och utomhusmiljön bedöms begränsa verksamhetens pedagogiska arbete. Munkebergs förskola framhåller främst att utemiljön begränsar verksamhetens pedagogiska arbete men även att det saknas utrymme för bland annat vila inomhus.

Lokaler och utemiljö på Tunaskolan bedöms begränsa möjligheterna för verksamheten att uppfylla sitt uppdrag och nå uppsatta mål. Främst anges att lokalerna inte är anpassade till antalet elever i skolan. Trots att skolan har många funktioner så som grupprum och specialsalar så innebär elevantalet att dessa funktioner inte kan nyttjas fullt ut. Vidare anges att det saknas platser både inomhus och utomhus för aktivitet och vila mellan lektionerna.

För Tunaskolan - Borg bedöms inomhusmiljön begränsa möjligheterna att uppfylla sitt uppdrag och nå uppsatta mål. Främst anges att brist på grupprum är begränsande för verksamheten. Utomhusmiljön bedöms ge förutsättningar för olika utomhusaktiviteter.

Buller

Störande buller i skolan och förskolan kommer oftast från verksamheten, från barnen och eleverna själva men även från trafikbuller. Buller och höga ljudnivåer kan bland annat:

- leda till ökad stress
- hindra vila och avkoppling
- orsaka sömnstörningar
- påverka talförståelse (taluppfattning) och kommunikation
- försvåra inlärning
- försämra minne och prestation
- påverka allmän livskvalitet
- orsaka hörselskador.

Barn är känsliga för buller eftersom de hela tiden utökar sin språkliga förståelse och sitt ordförråd och betraktas dätmed som en särskild riskgrupp för hörselskador. Riktvärden för buller från väg och tågtrafik vid befintlig skola/förskola (Naturvårdsverket) är 55 dBA ekvivalent och 70 dBA max.

Buller inomhus på de olika enheterna har inte undersökts men generellt antas i utredningen att fler barn och elever per lokalyta innebär större risk för störande buller. Hög ljudvolym inomhus har uppmärksammats särskilt på Kristallens förskola. Trafikbuller utomhus i anslutning till skolor och förskolor i området har beräknats. Beräkningarna visar att delar av utemiljön på Tunaskolan är utsatta för buller över gällande riktvärden (upp till 60 dBA ekvivalent ljudnivå, beräknat värde). Platser för lek, vila och pedagogisk verksamhet bedöms dock inte påverkas.

Konsekvenser

UA1

Tunaskolan och Tunaskolan - Borg tillhör samma skolenhet och har samma budget. Det innebär att behovet av stödfunktioner kan fördelas mellan de olika skolorna utifrån behov men försvåras av att skolorna är fysiskt åtskilda. UA1 innebär fortsatt socioekonomiska skillnader mellan skolorna där en naturlig blandning av elever i klassammansättningarna inte är möjlig.

UA 1 innebär att Borgmästarens och Framnäs villans förskolor slås ihop till en enhet och utökas till mellan sex och åtta avdelningar. En stor enhet bedöms ge positiva effekter på möjligheten att behålla och rekrytera behörig och utbildad personal.

Alternativet innebär vidare att nuvarande Framnäs villan rivs och ersätts av en ny byggnad, Kristallens nuvarande moduler ersätts med ny byggnad, anpassning av Tunaskolan samt en ny sporthall på Tunaskolan. Det skapar möjlighet att anpassa befintliga och nya lokaler efter behov och dagens utbildningssätt.

Sammantaget bedöms UA1 innebära:

- att nuvarande skillnader i socioekonomiska förutsättningar inte utjämnas.
- oförändrade förutsättningar för likvärdighet i skolan till följd av dagens strukturbidrag och bättre anpassade lokaler.
- förbättrade förutsättningar för likvärdighet i förskolan på sikt, vilket särskilt gynnar barn med särskilda behov.

Därmed bedöms UA1 till viss del bidra till möjligheten att nå målet om god och jämlik hälsa.

UA2

UA2 innebär att samtliga skolor samlas i samma byggnad. En stor enhet bedöms ge positiva effekter på möjligheten att behålla och rekrytera utbildad personal, legitimerade lärare och stödfunktioner. Alternativet innebär även en ökad blandning av elever med olika socioekonomisk bakgrund som kompletterar och stärker varandra.

UA2 innebär att Borgmästarens och Framnäs villans förskolor slås ihop till en enhet och utökas till mellan sex och åtta avdelningar. En stor enhet bedöms ge positiva effekter på möjligheten att behålla och rekrytera behörig och utbildad personal.

Alternativet innebär även att Kristallens nuvarande moduler ersätts med ny byggnad, anpassning av Tunaskolan och Borgmästarens/Framnäs villans förskola samt en ny sporthall på Tunaskolan. Det skapar möjlighet att anpassa befintliga och nya lokaler efter behov och dagens utbildningssätt.

Sammantaget bedöms UA2 innebära:

- en utjämning av socioekonomiska förutsättningar i skolan.
- oförändrade förutsättningar för likvärdighet i skolan med anledning av dagens strukturbidrag.
- förbättrade förutsättningar för likvärdighet i förskolan på sikt, vilket särskilt gynnar barn med särskilda behov.

Därmed bedöms UA2 bidra till möjligheten att nå målet om god och jämlik hälsa.

Nollalternativ

Nollalternativet innebär att nuvarande enheter kvarstår och att viss anpassning sker.

Tunaskolan och Tunaskolan - Borg tillhör samma skolenhet och har samma budget. Det innebär att behovet av stödfunktioner kan fördelas mellan de olika skolorna utifrån behov men försvåras av att skolorna är fysiskt åtskilda. Nollalternativet innebär fortsatt socioekonomiska skillnader mellan skolorna där en naturlig blandning av elever i klassammansättningarna inte är möjlig.

Alternativet innebär att Borgmästarens och Framnäs villans förskolor fortsatt är små enheter. Små enheter bedöms ha större svårigheter att upprätthålla likvärdig utbildning då de ekonomiska förutsättningarna verkar negativt på möjligheten att rekrytera och behålla utbildad personal och legitimerade lärare.

Nollalternativet innebär viss anpassning av Tunaskolan och Kristallens förskola för att tillgodose dagens behov. Planerade åtgärder för anpassning av Tunaskolans inomhus och utomhusmiljö bedöms till viss del skapa förutsättningar för att anpassa lokalerna till dagens elevantal och utbildnings sätt. Vid en permanentning av nuvarande moduler på Kristallens förskola bedöms inomhusmiljön även fortsättningsvis begränsa verksamheten vilket påverkar alla barn negativt och särskilt barn med särskilda behov. Vid nybyggnation av Kristallens förskola skapas möjlighet att anpassa lokalerna efter behov och dagens utbildningssätt. Nuvarande brister i inomhus- och utomhusmiljö Framnäs villans, Borgmästarens och Munkebergs förskolor kvarstår.

Störande buller inomhus kvarstår vilket påverkar alla barn negativt och särskilt barn med särskilda behov.

Sammantaget bedöms nollalternativet innebära:

- att nuvarande skillnader i socioekonomiska förutsättningar mellan skolor inte utjämnas. De negativa konsekvenserna begränsas dock i och med dagens strukturbidrag och bättre anpassade lokaler.

- risk för minskad likvärdighet i förskolan på sikt vilket drabbar barn med särskilda behov i större utsträckning

Därmed bedöms nollalternativet till viss del motverka möjligheten att nå målet om god och jämlik hälsa.

Mål 3. Luleås invånare har ett socialt, kulturellt och fysiskt aktivt liv

Möjligheten att bidra till eller motverka målet har främst bedömts utifrån alternativens påverkan på barns och elevers förutsättningar för rörelse varje dag, tillgång och tillgänglighet till ett brett utbud av kultur- och fritidsaktiviteter samt förutsättningar för möten mellan människor.

Förutsättningar

Skolvägen

Regelbunden fysisk aktivitet är viktig för barns fysiska och psykiska hälsa. Mycket talar för att den fysiska aktiviteten hos barn har minskat. Det kan bland annat förklaras genom att färre går eller cyklar till skolan, kompisar eller fritidssysselsättning och en allmänt minskad rörelsefrihet i samhället för barn. En aktiv skoltransport ökar den fysiska aktiviteten men har även flera andra positiva effekter.

Avståndet till skolan är en faktor som påverkar förutsättningar för en aktivt skoltransport. I Luleå kommun bedöms elever i förskoleklass till årskurs 3 kunna gå eller cykla upp till 2 km för. Elever i årskurs 4 till 9 bedöms kunna gå eller cykla 3 km. Om avståndet är längre eller om det behövs med hänsyn till trafikförhållanden, funktionshinder hos en elev eller någon annan särskild omständighet erbjuds elever skolskjuts. Skolskjuts erbjuds i första hand med ordinarie kollektivtrafik.

Andra viktiga faktorer är skolvägens säkerhet och den upplevda tryggheten. Skolvägen är en viktig del av barnets vardag och utveckling till att självständigt röra sig i trafiken. Barns förutsättningar att klara av olika trafiksituationer skiftar bland annat med barnets ålder. Upp till cirka tioårsåldern behöver barn stöd av vuxna för att klara olika trafiksitu-

tuationer. Barn behöver dock vistas i trafiken för att lära sig att hantera den. Barnens rörelsefrihet är även beroende av föräldrarnas uppfattning om den fara deras barn kan utsättas för i trafikmiljön.

Överlag finns god tillgång till gång- och cykelvägar med hög standard i hela området. Det finns ett sammanhängande gång- och cykelvägnät med alternativa vägval. Det finns även planskilda passager under Mjölkuddsvägen i anslutning till skolan och delvis upphöjda passager på andra platser längs vägen.

Vid inventering av utpekade skolvägar har ett två platser och identifierats för behov av åtgärder. Passage över Mjölkuddsvägen i anslutning till Mjölkuddens centrum och i korsningen Mjölkuddsvägen - Fallgatan har behov av åtgärder för hastighetssäkring. I dialog har framkommit att föräldrar upplever gång- och cykelvägen längs med Mjölkuddsvägen som otrygg till följd av mycket trafik och många bilar som korsar gång- och cykelvägen. Läs mer i *Områdesbeskrivning*.

En analys av avstånd mellan bostaden och skola visar att 60 % av nuvarande elever i årskurs F-3 har mindre än 1 km till skolan och 30 % har mellan 1 och 2 km och 10 % har mer än 2 km till anvisad skola.

Utomhusmiljön

Barn tillbringar en stor del av dagen i skolan och förskolan. Därmed är förskole- och skolgården viktiga platser för att främja barns fysiska aktivitet, utomhusvistelse och lek. Utemiljön vid skola och förskola är en naturlig del av undervisningsmiljön och friytan vid skolor och förskolor ska vara tillräckligt stor för att ge plats åt lek men även fysisk och pedagogisk verksamhet.

Friytans storlek är betydelsefull då gården ska inrymma en variation av platser och element som tillsammans skapar en god funktion. Friytan bör ligga i direkt anslutning till byggnaden och ytan bör vara så stor att den rymmer varierade terräng- och vegetationsförhållanden som inte riskerar att påverkas negativt av omfattande slitage.

Program till Vision Luleå 2050 anger att friyta för förskola grundskola F-6 ska vara 30 kvm per barn. Det kan jämföras med cirka två parkeringsrutor per barn. Därutöver bör totala gårdsytan vara minst 3000 kvm för att barnen ska kunna leka och utveckla sociala samspel på ett naturligt sätt.

Samtliga gårdsytor på skolor och förskolor i området har analyserats främst utifrån total yta och yta per barn. Mått yta per barn kan variera kraftigt mellan olika år beroende på barn- och elevantal. Antalet barn är ett estimerat riktvärde för en byggnads kapacitet. Det faktiska antalet barn varierar över både kort och lång tid och kan vara färre eller ibland till och med fler.

Enhet	Funktioner som är tillgängliga för allmänheten när ingen verksamhet bedrivs
Borgmästarens förskola	Gården med lekutrustning
Framnäs villans förskola	Gården med lekutrustning
Kristallens förskola	Gården med lekutrustning
Munkebergs förskola	Gården med lekutrustning
Tunaskolan	Idrottshall, gården med lekutrustning, fotolab och -studio, hemkunskap, slöjdsalar.
Tunaskolan - Borg	Idrottshall, matsal, gården med lekutrustning, fotbollsplan och isyta.

Tabellen beskriver samnyttjande av funktioner.

Mötesplatser - platser för kultur- och fritidsaktivitet

Skolan och förskolan är en naturlig mötesplats för barn, elever, personal och vårdnadshavare. Om vissa delar av en skola – exempelvis bibliotek, matsal, gymnastiksal eller sportplaner – kan öppnas upp och samnyttjas med andra verksamheter efter skoltid för att möta behovet av idrottsytor, lokaler och mötesplatser, kan skolan även vara ett viktigt nav för hela lokalsamhället.

Skol- eller förskolegården är en resurs för boende i närliggande bostäder men enbart på tider när ingen verksamhet bedrivs där. Skolgården nyttjas i praktiken i större utsträckning av allmänheten eftersom förskolegårdar har staket som innebär att den inte upplevs vara tillgänglig för allmänheten.

Enhet	Total friyta (kvm)	Totalt antal barn (riktvärde för en byggnads kapacitet)	Friyta per barn (kvm/barn)
Borgmästarens förskola	1850	45	41
Framnäs villans förskola	1170	35	34
Kristallens förskola	3140	80	39
Munkebergs förskola	3170 (huvud- byggnad), 2940 (paviljong)	85 (huvudbyggnad) 55 (paviljong)	37 (huvudbyggnad) 54 (paviljong)
Tunaskolan	15480 (grundskola), 2530 (grundsärsko- la efter planerad utökning)	510 (grundskola) 100 (grundsärskola)	30 (grundskola), 25 (grundsärskola efter planerad utökning)
Tunaskolan - Borg	11 420	140	82

Tabellen beskriver samnyttjande av funktioner.

Varje skola ska enligt Skollagen 2 kap 36 § ha ett tillgång till ett skolbibliotek. På Tunaskolan finns ett bemannat skolbibliotek och på Tunaskolan - Borg finns ett mindre bibliotek utan bemanning.

Kulturmiljöer har ett konstnärligt värde och bidrar till stadsdelens identitet och historia. Kulturhistoriska miljöer och byggnader kan bidra till en social trygghet i en föränderlig värld och kunskap om dåtidens ideal, levnadsförhållanden och samhällsordning. Skolor har ofta varit symbolbyggnader för sin ort eller sin stadsdel, och en viktig del av dess identitet. De har fyllt en viktig plats i många människors liv och många minnen är knutna till dem. Vid till- och ombyggnad och övriga ändringar av byggnader finns krav i PBL på att detta görs varsamt så att byggnadens värden och kvaliteter tas till vara. Det finns också ett förbud mot att förvanska byggnader som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt. Kraven i PBL ger således ett generellt skydd för byggnaders värden och kvaliteter och de breda kulturmiljövärdena. Det förutsätter alltså inte att byggnaden förklarats för byggnadsminne enligt kulturmiljölagen för att varsamhetskravet ska gälla.

Vid utredningsarbetet har ingen kulturhistorisk inventering av byggnader eller miljöer genomfört. Däremot finns skäl att anta att Tunaskolan har kulturhistoriska kvaliteter.

Konsekvenser

UA1

UA1 innebär att avståndet till förskolor och skolor i området är oförändrat. Alternativet innebär dock ökad biltrafik på villagator i och med utökning av Borgmästarens/Framnäs villans förskola vilket kan påverka upplevelsen av trygghet för barn som går eller cyklar.

Vidare innebär alternativet att friytan i anslutning till Borgmästarens/Framnäs villans förskola utökas och därmed uppfyller gällande riktlinjer. Friytan i anslutning till Tunaskolan minskar till följd av byggnation av ny idrottshall och bedöms understiga gällande riktvärden. Friyta avsedd för särskolan på Tunaskolan understiger även fortsättningsvis gällande riktvärden trots utökningen av gårdsytan. Alternativet innebär dock en ny multiarena på Tunaskolan vilket både ökar elevers och allmänhetens möjligheter till vardagsrörelse, lek och möten.

Utbyggnad av Munkebergs förskola innebär att nuvarande gång- och cykelväg måste flyttas och därmed möjliggörs en gemensam gård för nuvarande förskolebyggnader. Det ger utökad friyta på Munkebergs förskola och bättre nyttjande av förskolegården.

Utbyggnad av Borgmästarens/Framnäs villans förskola innebär att nuvarande fotbollsplan och isyta tas i anspråk helt eller delvis för byggnation och utökad förskolegård. Det påverkar elevers tillgång till ytor för fysisk aktivitet och allmänhetens tillgång till platser för lek, rekreation och möten negativt. Utbyggnad av nuvarande idrottshall på Tunaskolan bidrar positivt till barns möjligheter för rörelse i skolan och ökad tillgång till halltider för föreningslivet.

UA1 innebär viss utbyggnad och anpassning av Tunaskolan vilket kan påverka eventuella kulturhistoriska värden negativt.

Sammantaget bedöms UA1 innebära

- att förutsättningar för barns dagliga rörelse försämras. De negativa konsekvenserna påverkar barn i socioekonomisk utsatthet i högre utsträckning. De negativa konsekvenserna minskar något med utökningen av nuvarande idrottshall och ny multirena, särskilt för barn som är organiserade i föreningslivet.
- risk att eventuella kulturhistoriska värden går förlorade

Därmed bedöm UA1 motverka möjligheten att nå målet om socialt, kulturellt och fysiskt aktivt liv.

Åtgärder:

- Utredda minskad yta för parkering på Tunaskolan till förmån för ökad friyta.
- Minimera negativa effekter på tillgång till fotbollsplan/isyta vid planering av ny förskola
- Vid planering för utbyggnation av Tunaskolan utreda och vid behov vidta åtgärder för att säkerställa kulturhistoriska värden.

UA2

UA2 innebär att en större andel barn får längre skolväg. En analys av avstånd mellan bostaden och anvisad skola visar att 41 % av nuvarande elever i årskurs F-3 får mindre än 1 km till skolan och 45 % har mellan 1 och 2 km och 14 % har mer än 2 km till anvisad skola. Alternativet innebär även ökad biltrafik på villagator i och med utökning av Borgmästarens/Framnäs villans förskola vilket kan påverka upplevelsen av trygghet för barn som går eller cyklar.

Vidare innebär alternativet att friyta i anslutning till Borgmästarens/Framnäs villans förskola utökas och därmed uppfyller gällande riktlinjer. Friytan i anslutning till Tunaskolan minskar till följd av byggnation av ny idrottshall och bedöms understiga gällande riktvärden. Friyta avsedd för sarskolan på Tunaskolan understiger även fortsättningsvis gällande

riktvärden trots utökningen av gårdsytan. Alternativet innebär dock en ny multiarena på Tunaskolan vilket både ökar elevers och allmänhetens möjligheter till vardagsrörelse, lek och möten.

Utbyggnad av Munkebergs förskola innebär att nuvarande gång- och cykelväg måste flyttas och därmed möjliggörs en gemensam gård för nuvarande förskolebyggnader. Det ger utökad friyta på Munkebergs förskola och bättre nyttjande av förskolegården.

Alternativet innebär att nuvarande Borgmästarskolan blir en förskola. Det kan innebära att nuvarande skolgård, fotbollsplan och isyta måste tas i anspråk för förskolegård. Det påverkar allmänhetens tillgång till platser för lek, rekreation och möten negativt. Utbyggnad av nuvarande idrottshall på Tunaskolan bidrar positivt till barns möjligheter för rörelse i skolan och ökad tillgång till halltider för föreningslivet.

Alternativet innebär även att alla elever samlas till Tunaskolan och får tillgång till ett bemannat skolbibliotek.

Sammantaget bedöms UA2 innebära:

- att förutsättningar för barns dagliga rörelse försämras. De negativa konsekvenserna påverkar barn med i socioekonomisk utsatthet i högre utsträckning. De negativa konsekvenserna minskar något med utökningen av nuvarande idrottshall och ny multiarena, särskilt för barn som är organiserade i föreningslivet.
- ökad tillgång och tillgänglighet till ett bemannat skolbibliotek för fler elever
- risk att eventuella kulturhistoriska värden går förlorade

Därmed bedöm UA2 motverka möjligheten att nå målet om socialt, kulturellt och fysiskt aktivt liv.

Åtgärder för att minimera negativa konsekvenser:

- Utredda minskad yta för parkering på Tunaskolan till förmån för friyta.

- Minimera negativa effekter på tillgång till fotbollsplan/isyta vid planering och gestaltning av förskola
- Utredda allmänna lek- och rekreationsytor på eller i anslutning till nuvarande Borgmästarskolan.
- Vid planering för utbyggnation av Tunaskolan utreda och vid behov vidta åtgärder för att säkerställa kulturhistoriska värden.

Nollalternativ

Nollalternativet innebär att avstånd till skolor och förskolor är oförändrat.

Friytan avsedd för särskolan på Tunaskolan understiger även fortsättningsvis gällande riktvärden trots utökningen av gårdsytan. Även förskolegårdarna i anslutning till Borgmästarens och Framnäs villans förskolor understiger gällande riktvärde för totalyta.

Alternativet innebär även en ny multiarena på Tunaskolan vilket både ökar elevers och allmänhetens möjligheter till vardagsrörelse, lek och möten.

Nollalternativet innebär viss utbyggnad och anpassning av Tunaskolan vilket kan påverka eventuella kulturhistoriska värden negativt.

Sammantaget bedöms nollalternativet innebära

- att förutsättningarna för barns dagliga rörelse är fortsatt begränsad. De negativa konsekvenserna påverkar barn med i socioekonomisk utsatthet i högre utsträckning.
- risk att eventuella kulturhistoriska värden går förlorade.

Därmed bedöms nollalternativet till viss del motverka möjligheterna att nå målet om socialt, kulturellt och fysiskt aktivt liv.

Mål 5. Luleå har ingen påverkan på klimatet

Möjligheten att bidra till eller motverka målet har främst bedömts utifrån alternativens påverkan på behov av nyproduktion och underhållsåtgärder, energibehov och transportbehov.

Förutsättningar

Byggnation och fastighetsförvaltning

Bygg- och fastighetssektor står för ungefär 20 % av Sveriges totala utsläpp av växthusgaser. Ungefär hälften av utsläppen uppkommer vid byggnation, en fjärdedel vid uppvärmning och ytterligare en fjärdedel vid övrig fastighetsförvaltning.

Det finns många energislag som alla påverkar miljön och klimatet, men olika mycket och på olika sätt. För flödande energikällor som sol, vind och vatten orsakar tillverkningen av material och utrustning utsläpp på samma sätt som tillverkningen av andra energianläggningar. Vindkraft, vattenkraft och solenergi ger däremot inte upphov till utsläpp av växthusgaser under användningsfasen.

För att klara miljökvalitetsmålen behövs en minskad energianvändning och en energitillförsel med låg påverkan på miljön. Minskad energianvändning kan uppnås exempelvis genom tekniska åtgärder som ger en effektivare energianvändning med bibehållen nytta eller genom beteendeförändringar. Energianvändningen kan även minskas genom att förändra energitillförseln. Anslutning till fjärrvärme gör det möjligt att ta till vara energiresurser mer effektivt genom att utnyttja energi som är svår att använda direkt i enskilda byggnader, exempelvis spillvärme från industrier.

Samtliga lokaler i området värms upp med fjärrvärme som baseras på spillvärme för SSAB:s produktion på Svartön. Ingen byggnad producerar egen energi i form av solenergi.

Klimatpåverkan vid om- och nybyggnation påverkas främst av typ av och mängden material, andel återbruk och transporter.

Transporter

Ungefär en tredjedel av Sveriges utsläpp av växthusgaser kommer från inrikes transporter och vägtrafiken står för ungefär 90 % av utsläppen. Vägtrafikens stora andel av utsläppen beror på att fordonen fortfarande till största delen använder fossila drivmedel.

Det är tre faktorer som bestämmer klimatpåverkan från vägtransporter:

- Trafikarbetet – hur mycket vi kör med våra fordon.
- Energianvändningen per kilometer – hur mycket bränsle fordonen förbrukar per kilometer.
- Andelen fossila bränslen – mängden fossil bensin och diesel i förhållande till förnybar energi.

Till skolor och förskolor sker dagligen transporter. Dels i form av personalens, vårdnadshavares, barns och elevers resor till och från men även i form av leveranser av varor. Inte minst matproduktionen bidrar till transportarbetet till och från skolor och förskolor.

Konsumtion

Skolor och förskolor är stora konsumenter av ett antal olika produkter. Bland annat pedagogiskt material, undervisningsmaterial och digitala hjälpmedel. Om varje produkt kan användas fler gånger minskar mängden produkter som behöver produceras och även påverkan på klimatet.

Konsekvenser

En samlad bedömning av alternativens klimatpåverkan är mycket svår att göra särskilt i det här tidiga skedet när det råder stora osäkerheter gällande storlek av tillkommande bebyggelse, transportbehov osv. Bedömningarna som redovisas är därmed en grov uppskattning baserad på tillgänglig information och erfarenheter.

UA1

UA1 innebär att nya resurser tas i anspråk för nybyggnation av två förskolor, utbyggnad av Tunaskolan och Mariebergs förskola samt viss anpassning och underhållsåtgärder i befintliga byggnader enligt beskrivning i *Nulägesbeskrivning - skolor och förskolor*.

Antalet transporter till och från skolor och förskolor är till stor del beroende lösningar för mat- och varuleveranser. Alternativets effekter på antalet transporter går i det här skedet inte att bedöma men antas vara oförändrat.

Alternativet innebär att Framnäs villans och Borgmästarens förskolor slås ihop och att Munkebergs förskola får ett gemensamt kök och matsal. Det möjliggör ökat samnyttande och minskad konsumtion på sikt.

Sammantaget bedöms UA1 innebära:

- att nya resurser tas i anspråk för nybyggnation och underhållsåtgärder. Klimatpåverkan från nybyggnation är främst beroende av tillbyggnadens storlek och materialval samt transporter. Påverkan är störst i samband med byggnation för att sedan minska.
- ökat energibehov över tid då den totala lokalytan ökar. Detta motverkas dock till viss del av mer energieffektiva byggnader till följd av nybyggnation och underhållsåtgärder.
- negativ klimatpåverkan till följd av transporter. Den negativa påverkan kan dock antas minska med tiden till följd av ökad andel förnyelsebara drivmedel.

Därmed bedöms UA1 motverka möjligheten att nå målet om ingen klimatpåverkan.

Åtgärder för att minimera negativa konsekvenser:

- Återbruk av redan upparbetade resurser i så hög utsträckning som möjligt samt nybyggnation med målet om nollCO₂.
- Utredda egen produktion av energi i samband med ny- eller ombyggnation.

UA2

UA1 innebär att nya resurser tas i anspråk för nybyggnation av en förskola, utbyggnad av Tunaskolan och Mariebergs förskola samt viss anpassning och underhållsåtgärder i befintliga byggnader enligt beskrivning i *Nulägesbeskrivning - skolor och förskolor*.

Antalet transporter till och från skolor och förskolor är till stor del beroende lösningar för mat- och varuleveranser. Alternativets effekter på antalet transporter går i det här skedet inte att bedöma men antas vara oförändrat.

Alternativet innebär att Framnäs villans och Borgmästarens förskolor slås ihop och att Munkebergs förskola får ett gemensamt kök och matsal. Det möjliggör ökat samnyttande och minskad konsumtion på sikt.

Sammantaget bedöms UA2 innebära:

- att nya resurser tas i anspråk för nybyggnation och underhållsåtgärder. Klimatpåverkan från nybyggnation är främst beroende av tillbyggnadens storlek och materialval samt transporter. Påverkan är störst i samband med byggnation för att sedan minska.
- minskat energibehov till följd av nybyggnation och underhållsåtgärder och rivning av Framnäs villan.
- negativ klimatpåverkan till följd av transporter. Den negativa påverkan kan dock antas minska med tiden till följd av ökad andel förnyelsebara drivmedel.

Därmed bedöms UA2 till viss del motverka möjligheten att nå målet om ingen klimatpåverkan.

Åtgärder för att minimera negativa konsekvenser:

- Återbruk av redan upparbetade resurser i så hög utsträckning som möjligt samt nybyggnation med målet om nollCO₂.
- Utredda egen produktion av energi i samband med ny- eller ombyggnation.

Nollalternativ

Nollalternativet innebär att nya resurser tas i anspråk för utbyggnad av Tunaskolan samt viss anpassning och underhållsåtgärder i befintliga byggnader enligt beskrivning i *Nulägesbeskrivning - skolor och förskolor*. Alternativet kan även innebära nybyggnation av Kristallens förskola.

Antalet transporter till och från skolor och förskolor är till stor del beroende lösningar för mat- och varuleveranser. Alternativets effekter på antalet transporter går i det här skedet inte att bedöma men antas vara oförändrat.

Sammantaget bedöms nollalternativet innebära:

- att nya resurser tas i anspråk för underhållsåtgärder och eventuellt nybyggnation. Klimatpåverkan från nybyggnation är främst beroende av tillbyggnadens storlek och materialval samt transporter. Påverkan är störst i samband med byggnation för att sedan minska.
- minskat energibehov till följd underhållsåtgärder och eventuell nybyggnation.
- negativ klimatpåverkan till följd av transporter. Den negativa påverkan kan dock antas minska med tiden till följd av ökad andel förnyelsebara drivmedel.

Därmed bedöms nollalternativet varken bidra till eller motverka alternativt till viss del motverka möjligheten att nå målet om ingen klimatpåverkan.

Serviceperspektivet

Serviceperspektivet innefattar kommunal ekonomi, kommunen som arbetsgivare och medborgarnas eller brukarnas uppfattning om skolan.

Bedömningen har skett stegvis. I första steget hölls dialog med kommunala tjänstepersoner, fackliga företrädare och vårdnadshavare för att identifiera de aspekter som har störst betydelse för bedömningen. Utifrån dialogerna definierades vad som bidrar till hög respektive låg kvalitet för de olika aspekterna.

I nästa steg gjordes en bedömning av samtliga aspekter. Den sammanvägda bedömningen redovisar utvecklingsalternativens kvalitet avseende ekonomisk hållbarhet, personal samt trygghet och valfrihet ur vårdnadshavarnas perspektiv.

Ekonomisk hållbarhet

Förutsättningar

Kommunens ekonomiska utrymme för nyinvesteringar, reinvesteringar och verksamhetsanpassningar är begränsat. Alla kommunens behov av investering och åtgärder i exempelvis gator, parker, fritidsanläggningar, vård- och omsorgsboenden, skolor och förskolor vägs mot varandra i en investeringsbudget under tre år. En ökad tillväxt innebär att kommunens investeringsbehov totalt sett kommer att öka.

Investeringskostnad

Kostnaden för nyinvestering för de olika alternativen speglar konsekvenserna ur ett kommunövergripande ekonomiskt perspektiv. Stora investeringsbehov i närtid bedöms bidra till ekonomisk hållbarhet medan små eller inga investeringsbehov under planperioden bedöms motverka ekonomisk hållbarhet.

Reinvestering och verksamhetsanpassning

En byggnad och dess byggnadsdelar har en tekniska livslängd vilket är den förväntade tiden till dess att byggnaden eller byggnadsdelar är förbrukade och behöver bytas. Då görs en reinvestering och byggnaden eller byggnadsdelarna får en ny teknisk livslängd. Reinvesteringar benämns ibland som underhållskostnader. Underhållskostnader för en gammal byggnad kan i vissa fall överstiga kostnaderna för att ersätta byggnaden med en ny byggnad. Under lång tid har underhåll i kommunala lokaler inte genomförts i den omfattning som hade behövts. Det innebär att det nu har skapats en ackumulering av kostnader - en underhållsskuld.

Vissa åtgärder innebär en anpassning till den specifika verksamheten utan att bidra till att säkerställa byggnadens funktionen.

Kostnaderna för reinvesteringar och verksamhetsanpassningar för de olika alternativen speglar konsekvenserna ur ett kommunövergripande ekonomiskt perspektiv.

Stora reinvesteringsbehov eller anpassningar i närtid bedöms motverka ekonomisk hållbarhet medan små eller inga reinvesteringar eller anpassningar under planperioden bedöms bidra till ekonomisk hållbarhet.

Flera byggnader i området har underhållsbehov i större och mindre omfattning, se mer om planerat underhåll i *Nulägesbeskrivning - skolor och förskolor*.

Driftskostnad

Aspekten avser att spegla påverkan på barn- och utbildningsförvaltningens driftsbudget. Driftsbudgeten består till största del av personalkostnader men även hyreskostnader utgör en stor del. Nyinvestering i lokaler och utemiljö blir en del av hyreskostnaden som minskar över tid. Personalkostnader är konstanta eller ökande över tid om alternativet även innebär att fler lärare måste anställas för att upprätthålla behörighet på när nuvarande lärare och pedagoger ersätts.

Hyreskostnader är även beroende av byggnadens utformning. En effektiv byggnad där en hög andel av lokalytan kan nyttjas för den pedagogiska verksamheten innebär mindre hyreskostnad per barn eller elev räknat. Även behovet av resor i tjänsten för personal som har sin arbetsplats på olika platser påverkar kostnaden. Resor i tjänsten innebär ökad personalkostnad i förhållande till undervisnings- eller planeringstid.

Stora enheter är generellt sett mer effektiva ur ekonomisk aspekt än mindre enheter. Stora enheter har större budget och kan därmed styra sina utgifter, effektivisera bemanningen och inköp samt minska behovet av resor i tjänsten så att varje barn eller elev får mer utbildning för pengarna. Därmed bedöms stora enheter bidra till ekonomisk hållbarhet och små enheter motverka ekonomisk hållbarhet.

Konsekvenser

UA1

UA1 innebär Framnäs villans och Borgmästarens förskolor slås ihop till en enhet och utökas till mellan sex och åtta avdelningar. Nuvarande Framnäs villan och Kristallens förskola ersätts med nya byggnader, Munkebergs förskola byggs ut med ett gemensamt kök och matsal och Tunaskolan byggs ut med kök, matsal, utökad idrottshall samt ny multiarena. Utöver planerat underhåll innebär UA1 även investeringar och anpassningar i befintliga lokaler för att upprätthålla arbetsmiljön. Nybyggnation bedöms dock innebära minskade underhållskostnader över tid.

Driftkostnader i form av hyreskostnader och personalkostnader bedöms öka i och med utökad förskoleverksamhet från totalt 18 avdelningar till mellan 22 och 24 avdelningar och ökad lokalyta. Alternativet innebär även stora överytor på Borgmästarskolan och Tunaskolan till följd av små klasstorlekar i årskurs F-3.

Alternativet innebär även resor mellan Tunaskolan och Borgmästarenskolan för undervisning vilket leder till ineffektivt nyttjande av resurser. Tunaskolan - Borg tillhör organisa-

toriskt Tunaskolan. Det innebär att Tunaskolan - Borg inte påverkas ekonomiskt av storleken på skolan.

Sammantaget bedöms UA1 innebära:

- stora investeringar för ny- och utbyggnation som belastar kommunens investeringsutrymme i närtid.
- ökade kostnader för barn- och utbildningsförvaltningen till följd av utökad verksamhet.
- driftskonsekvenser till följd av ökade hyreskostnader som dock minskar över tid. Detta motverkas av en mer effektiv bemanning i förskolan.

Därmed bedöms UA1 innebära delvis motverka ekonomisk hållbarhet.

UA2

UA2 innebär investeringar för nybyggnation av Kristallens förskola. Munkebergs förskola byggs ut med ett gemensamt kök och matsal och Tunaskolan bygg ut med kök, matsal, utökad idrottshall samt ny multiarena.

Alternativet innebär även att Framnäs villans och Borgmästarens förskolor slås ihop till en enhet och utökas till mellan sex och åtta avdelningar. Borgmästarens skola anpassas till förskola.

Driftkostnader i form av hyreskostnader och personalkostnader bedöms öka i och med utökad förskoleverksamhet från totalt 18 avdelningar till mellan 22 och 24 avdelningar.

Sammantaget bedöm UA2 innebära

- investeringar för ny- och utbyggnation som belastar kommunens investeringsutrymme i närtid.
- ökade kostnader för barn- och utbildningsförvaltningen till följd av utökad verksamhet.

- driftskonsekvenser till följd av ökade hyreskostnader som dock minskar över tid. Detta motverkas av en mer effektiv bemanning i förskolan och skolan samt effektiva klasstorlekar

Därmed bedöms UA2 innebära varken bidra till eller motverka ekonomisk hållbarhet.

Nollalternativ

Nollalternativet innebär stora kostnader för reinvestering i enlighet med planerade åtgärder i befintliga byggnader, se *Nuläge - skolor och förskolor*.

Utöver planerat underhåll innebär nollalternativet investeringar och anpassningar i befintliga lokaler för att upprätthålla arbetsmiljön. Alternativet innebär utbyggnad av Tunaskolan med kök, matsal och multiarena samt friköp av nuvarande moduler på Kristallens förskola alternativt nybyggnation.

Alternativet innebär överytor på Borgmästarskolan och Tunaskolan till följd av små klasstorlekar i årskurs F-3.

Alternativet innebär att Framnäs villans och Borgmästarens förskolor fortsatt är små enheter med ineffektiv bemanning. Alternativet innebär även resor mellan Tunaskolan och Borgmästarens skola för undervisning vilket leder till ineffektivt nyttjande av resurser. Tunaskolan - Borg tillhör organisatoriskt Tunaskolan. Det innebär att Tunaskolan - Borg inte påverkas ekonomiskt av storleken på skolan.

Sammantaget bedöms nollalternativet innebära:

- stora reinvesteringar i befintliga byggnader samt investeringar eller anpassningar i befintliga byggnader alternativt investeringar i ny byggnad. Detta belastar kommunens investeringsutrymme i närtid.
- driftskonsekvenser i form av ökade hyreskostnader samt personalkostnader som kan öka över tid.

Därmed bedöms nollalternativet motverka ekonomisk hållbarhet.

Personal

Förutsättningar

Arbetsmiljö

Aspekten avser främst den fysiska arbetsmiljön för lärare, pedagoger, specialist- och stödfunktioner på skolor och förskolor. Det handlar bland annat om byggnadens förutsättningar att tillgodose behov av planering, samverkan, vila och en stressfri miljö. Alternativens kvalitet avseende arbetsmiljö har bedömts utifrån dess möjligheter att tillgodose en god fysisk arbetsmiljö.

Personal på de olika enheterna i området har fått bedöma om och hur byggnaden och tillhörande utemiljö stödjer eller begränsar möjligheten att uppfylla sitt uppdrag, nå uppsatta mål och erbjuda en god arbetsmiljö. Nedan redovisas en sammanfattning av personalens bedömning, läs mer i *Dialog*.

Borgmästarens förskola - inget specifikt gällande arbetsmiljön har framkommit

Framnäs villans förskola - Högt ljudnivå inomhus och bristande uppsikt utomhus som negativt avseende den fysiska arbetsmiljön. Förskolans storlek anges som en risk för att klara bemanning vid exempelvis planering eller sjukdom.

Kristallens förskola - stora utmaningar gällande arbetsmiljö. Små ytor, genomgående korridorer och brist på rum ger en stökig inomhusmiljö och hög ljudnivå.

Munkebergs förskola - inget specifikt gällande arbetsmiljön har framkommit

Tunaskolan - lokalerna är inte anpassade till antalet elever. Det bidrar till stora utmaningar att upprätthålla god arbetsmiljö. Bland annat anges att undervisning inte kan bedrivas på önskvärt sätt, hög ljudnivå och stressig miljö i övrigt.

Tunaskolan - Borg - lokalerna är inte anpassade för antalet elever, det saknas personalrum.

Attraktiv arbetsgivare

Under lång tid har det varit brist på behörig och legitimerad personal till skolor och förskolor. Nationellt sett finns fortsatt stort behov av nyrekrytering av personal i förskola och skola. Rekryteringsbehovet uppstår till följd av pensionsavgångar, en kontinuerlig rörlighet på arbetsmarknaden och ökad specialisering. Även i Luleå finns ett stort rekryteringsbehov de kommande åren och konkurrensen om arbetskraft ökar. För att kunna konkurrera mot andra uppdragsgivare och branscher behöver Luleå kommun uppfattas som en attraktiv arbetsgivare som kan erbjuda heltidsanställning och kollegial samverkan.

För den enskilda finns givetvis olika uppfattning av vad som kan anses vara attraktivt. I dialog med fackliga företrädare och skollledning antas dock i det här arbetet att stora enheter generellt sett har bättre förutsättningar för att som arbetsgivare kunna erbjuda heltidsanställningar utan krav på ambulerande tjänster på flera enheter, samverkan mellan kollegor, säkerställa vikarier och olika typer av special- eller stödfunktioner. Större enheter innebär även generellt sett bättre förutsättning att rektor finns tillgänglig för personalfrågor och en stabil organisation som kan hantera frågor utöver undervisningen eller den pedagogiska verksamheten.

Antalet potentiella pensionsavgångar inom området har undersökts genom att studera nuvarande anställda som uppnår 65 år till 2030. Antalet pensionsavgångar påverkas dock vilken ålder medarbetare väljer att gå i pension och den kontinuerliga rörligheten på arbetsmarknaden.

Enhet	Antal pensionsavgångar per enhet under planperioden (till och med 2030)
Kristallens förskola	6
Borgmästarens förskola	0
Framnäs villans förskola	0
Munkebergs förskola	9
Tunaskolan - Borg (F-3)	12
Tunaskolan F-3	
Tunaskolan 4-9	6

Tabellen visar antal pensionsavgångar till 2030.

Konsekvenser

UA1

Alternativet innebär åtgärder på samtliga enheter i området i olika omfattning. Alternativet innebär även att Framnäs-
villans och Borgmästarens förskolor slås ihop till en enhet och
att Tunaskolan - Borg fortsatt är en liten skola.

Sammantaget bedöms UA1 innebära:

- möjlighet att tillgodose verksamhetens behov av ändamåls-
senliga lokaler och säkerställa god fysisk arbetsmiljö.
- att förutsättningar för bland annat heltidstjänster, kolle-
gial samverkan och stabil personal- och vikariesituation i
förskolan förbättras. Därmed förbättras möjligheterna att
behålla och rekrytera personal.
- att förutsättningar för bland annat heltidstjänster, kollegial
samverkan och stabil personal- och vikariesituation i skolan
är oförändrad. I dialog har framkommit att skolans storlek
ses som en kvalitet. I och med pensionsavgångar, ökad
konkurrens om arbetskraft och ökad specialisering bedöms
dock förutsättningarna för att tillgodose behovet av legiti-
merad och utbildad personal på sikt försämrats.

Därmed bedöms UA1 innebära delvis hög kvalitet ur ett
personalperspektiv.

UA2

Alternativet innebär åtgärder på samtliga enheter i området
i olika omfattning. Alternativet innebär även att Framnäs-
villans och Borgmästarens förskolor slås ihop till en enhet och
att Tunaskolan - Borg flyttar till Tunaskolan.

Sammantaget bedöms UA1 innebära:

- möjlighet att tillgodose verksamhetens behov av ändamåls-
senliga lokaler och säkerställa god fysisk arbetsmiljö.

- att förutsättningar för bland annat heltidstjänster, kollegial samverkan och stabil personal- och vikariesituation i förskolan och skolan förbättras. Därmed förbättras möjligheterna att behålla och rekrytera personal.

Därmed bedöms UA2 innebära hög kvalitet ur ett personalperspektiv.

Nollalternativ

Alternativet innebär att nuvarande byggnader bibehålls och att nuvarande moduler på Kristallens förskola permanentas alternativt nybyggnation. Alternativet innebär även viss anpassning och utbyggnad av Tunaskolans kök och matsal. Övriga byggnader är oförändrade eller åtgärdas enligt underhållsplan, se *Nuläge - skolor och förskolor*.

Sammantaget bedöms nollalternativet innebära:

- att nuvarande utmaningar gällande arbetsmiljön som personal har uppmärksammat under utredningsarbetet kvarstår till stor del. Mer om Kristallen, Framnäs och Borg.
- att förutsättningar för bland annat heltidstjänster, kollegial samverkan och stabil personal- och vikariesituation i förskolan och skolan är oförändrad. I dialog har framkommit att personal på Borgmästarskolan tycker att skolans storlek är en kvalitet. I och med pensionsavgångar, ökad konkurrens om arbetskraft och ökad specialisering bedöms dock förutsättningarna för att tillgodose behovet av legitimerad och utbildad personal på sikt försämrats.

Därmed bedöms nollalternativet innebära låg kvalitet ur ett personalperspektiv.

Trygghet och valfrihet ur vårdnadshavarnas perspektiv

Barn och elever är den huvudsakliga målgruppen för utredningen. Barns rätt till likvärdig utbildning samt trygga och goda förhållanden i övrigt inryms i flera av bedömningsperspektiven men framförallt mål 1 och mål 3.

Brukarperspektivet belyser barnperspektivet utifrån vårdnadshavares uppfattning av skolan och förskolan. Bedömningen av hög och låg kvalitet baseras på det som har framkommit vid dialoger med vårdnadshavarna.

Förutsättningar

Trygghet

I dialog uppger många vårdnadshavare att mindre enheter upplevs tryggare än en större enhet. Man anger att det är lättare att skapa personliga relationer till personal och andra barn och elever på en mindre enhet. Större enheter upplevs skrämmande och man är orolig att ens barn inte ska bli sedd i det större sammanhanget. Då enhetens storlek uppfattas som en avgörande faktor för barns och elevers trygghet bedöms mindre enheter som hög kvalitet ur ett brukarperspektiv.

Valfrihet

Det fria skolvalet innebär att vårdnadshavare har möjlighet att välja den skola eller förskola som man anser vara bäst för sitt barn. Det innebär att vårdnadshavare kan välja vilken skola man vill fristående eller kommunal, inom sitt bostadsområde eller på annan plats. I den här utredningen har valfriheten bedömts utifrån att möjligheten att välja skola eller förskola inom sitt bostadsområde. En variation av olika typer av skolor och förskolor i ett område innebär en större valfrihet valfrihet för vårdnadshavare att göra de val de anser vara bäst för sitt barn och bedöms som hög kvalitet.

Konsekvenser

UA1

I nuläget finns inte tillräckligt antal platser i förskolan för att inrymma alla barn inom upptagningsområdet. UA1 innebär att Borgmästarens och Framnäs villans förskolor utökas och slås samman till enhet vilket leder till att samtliga förskolor i området har sex avdelningar eller fler. Även Munkebergs förskola utökas med två avdelningar.

UA1 innebär fortsatt att det finns två olika skolor i området varav en mindre skolenhet för elever i årskurs F-3.

Sammantaget bedöms UA1 innebära:

- minskad upplevelse av trygghet i förskolan. Skolan är oförändrad.
- ökad valfrihet i förskolan till följd av fler avdelningar. Valfriheten i skolan är oförändrad.

Därmed bedöms UA1 delvis hög kvalitet ur ett brukarperspektiv.

UA2

I nuläget finns inte tillräckligt antal platser i förskolan för att inrymma alla barn inom upptagningsområdet. UA2 innebär att Borgmästarens och Framnäs villans förskolor utökas och slås samman till enhet vilket leder till att samtliga förskolor i området har sex avdelningar eller fler. Även Munkebergs förskola utökas med två avdelningar.

UA2 innebär även att samtliga skolor i området samlas till Tunaskolan.

Sammantaget bedöms UA2 innebära:

- minskad upplevelse av trygghet i förskolan och skolan.
- ökad valfrihet i förskolan till följd av fler avdelningar.

- minskad valfrihet i skolan då det endast finns en skola i området.

Därmed bedöms UA2 innebära delvis låg kvalitet utifrån ett brukarperspektiv.

Åtgärder för att minimera negativa konsekvenser:

- Att skapa den lilla skolan i den stora enheten - ökad trygghet.

Nollalternativ

Alternativet innebär att det finns två olika skolor i årskurs F-3 och fyra olika förskolor med mellan två och åtta avdelningar spridda i området. I nollalternativet finns dock inte tillräckligt antal platser i förskolan för att inrymma alla barn inom upptagningsområdet.

Sammantaget bedöms nollalternativet innebära:

- att den upplevda tryggheten i förskola och skola är oförändrad.
- begränsad valfrihet i förskolan. Bristen på förskoleplatser i området innebär att barn placeras på förskolor i andra området vilket bedöms som negativt ur ett brukarperspektiv.
- att valfriheten i skolan är oförändrad.

Därmed bedöms nollalternativet innebära varken låg eller hög kvalitet utifrån ett brukarperspektiv.